

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

LIETUVOS ISTORIJA

AKMENS AMŽIUS IR
ANKSTYVASIS METALŲ
LAIKOTARPIS

I
TOMAS

*Michèle Lenormand –
autoriui
A. Brazauskas
2005.09.29*

baltos lankos

UDK947.45

Li237

Knygos parengimą ir išleidimą parėmė
Lietuvos Respublikos Vyriausybė
Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direkcija

REDAKTORIŲ KOLEGIJA:

Algirdas Girininkas, Artūras Dubonis, Zigmantas Kiaupa,
Jūratė Kiaupienė (ats. red.), Česlovas Laurinavičius, Rimantas Miknys,
Gintautas Sliesoriūnas, Gintautas Zabiela

ATS. TOMO REDAKTORIUS Algirdas Girininkas

RECENZENTAI: Vladas Žulkus, Algimantas Merkevičius

Viršelyje:

Stilizuotas žmogaus veidas. Kaulas. Kretuono 1C gyvenvietė.
Nalšios muziejus (Švenčionys)

DAILININKĖ Agnė Dautartaitė-Krutulienė

REDAKTORĖ Laima Patriubavičienė

© Lietuvos istorijos institutas, 2005

© Džiugas Brazaitis, tekstai, žemėlapiai, 2005

© Algirdas Girininkas, tekstai, žemėlapiai, 2005

© Vygandas Juodagalvis, tekstai, žemėlapiai, 2005

© Tomas Ostrauskas, tekstai, žemėlapiai, 2005

© Žemėlapiai, VU kartografijos centras, 2005

© Baltų lankų leidyba, 2005

Printed in Lithuania

ISBN 9955-584-90-4 (1 tomas)

ISBN 9955-584-91-2 (12 tomų)

TURINYS

Įvadas	9
Vėlyvasis paleolitas. <i>Tomas Ostrauskas</i>	11
LAIKOTARPIO SAMPRATA	13
Aplinkos raida vėlyvajame glaciale Lietuvos teritorijoje	19
Pirmieji gyventojai Lietuvos teritorijoje	22
KULTŪRINĖ PERIODIZACIJA	23
Pabaltijo Madleno ir hibridinių kultūrinių grupių stovyklos	23
Svidrų kultūra	28
ISTORINIS PROCESAS	36
GYVENTOJAI. SOCIALINĖ STRUKTŪRA. PALEODEMOGRAFIJA	39
PALEOLITO GYVENTOJŲ ŪKIO REKONSTRUKCIJA ..	43
Titnago žaliavos gavyba	43
Pragyvenimo šaltiniai	45
Mezolitas. <i>Vygandas Juodagalvis</i>	49
LAIKOTARPIO SAMPRATA IR BRUOŽAI	51
CHRONOLOGINĖS MEZOLITO RIBOS	54
ISTORIOGRAFIJA	56

POLEDYNMEČIO LIETUVA	61
Didieji klimato pokyčiai ir jų reikšmė visuomeninei raidai, gyvenimo sąlygos	61
Archeologinių mezolito kultūrų samprata. Bendrieji bruožai ir lokaliniai skirtumai	64
Lietuvos mezolito kultūrų raida	68
LIETUVOS MEZOLITO MATERIALINĖ KULTŪRA	78
Svarbiausieji paminklai (stovyklos, pastatai, radinių kompleksai)	78
Visuomeninis ir namų ūkis	82
MEZOLITO VISUOMENĖ. SOCIALINĖ ORGANIZACIJA IR DVASINIS GYVENIMAS	95
Neolitas. <i>Algirdas Girininkas</i>	103
LAIKOTARPIO SAMPRATA IR PERIODIZACIJA	105
Neolito samprata	105
Neolito tyrimų istorija ir problematika	110
Neolito periodizacija	112
MIŠKŲ NEOLITAS	117
Rytų ir Vakarų Lietuvos neolitas	118
Narvos kultūra	118
Šukinės-duobelinės keramikos kultūra	131
Pietų Lietuvos neolitas	135
Dubičių kultūra	138
Neolitinė Nemuno kultūra	143
Miškų neolito bendruomenių gyvensena	149
Medžioklė	149
Žvejyba	158
Žaliavos gavyba	163
Gyvulininkystė ir žemdirbystė	170
Miškų neolito bendruomenių struktūra	178
Miškų neolito bendruomenių dvasinė kultūra	187

AGRARINIS NEOLITAS. <i>Džiugas Brazaitis</i>	197
Neolitizacijos procesas	197
Gamybinio ūkio pradžia Europoje ir Lietuvoje	204
Socialiniai-ekonominiai pokyčiai Europoje vėlyvajame neolite	211
Agrarinio neolito kultūros	214
Rutulinių amforų kultūros pėdsakai	214
Pamarių kultūra	224
Virvelinės keramikos kultūra	233
Indoeuropiečių problema	248
Ankstyvasis metalų laikotarpis. <i>Džiugas Brazaitis</i> ...	251
LAIKOTARPIO SAMPRATA IR PERIODIZACIJA	253
ANKSTYVASIS BRONZOS AMŽIUS	259
Kultūrinė situacija ankstyvajame bronzos amžiuje	260
Metalų plitimo į Lietuvos teritoriją keliai	266
Miškų neolito tradicijas tęsiančių bendruomenių gyvenimas. <i>Algirdas Girininkas</i>	269
VIDURINIS BRONZOS AMŽIUS	276
Vakarų Tšcineco kultūra	279
Rytų Tšcineco kultūra	281
VĒLYVASIS BRONZOS AMŽIUS	287
Vakarų baltų (Sembos) pilkapių kultūra	289
Vidurio Lietuva vėlyvajame bronzos amžiuje	296
Brūkšniuotosios keramikos kultūra	300
ANKSTYVASIS GELEŽIES AMŽIUS	309
Etniniai klausimai	315
Akmens amžiaus ir ankstyvojo metalų laikotarpio apibendrinimas. <i>Algirdas Girininkas</i>	319
Literatūra	325
Asmenvardžių rodyklė	342
Vietovardžių rodyklė	345
Lentelių sąrašas	352
Iliustracijų sąrašas	352

Akmens amžiaus ir ankstyvojo metalų laikotarpio apibendrinimas

Visuomenei teikiamoje knygoje atsispindi archeologiniai Lietuvos priešistorės pastarųjų dviejų dešimtmečių tyrimai. Knygos autoriai, remdamiesi naujausiais archeologijos mokslo pasiekimais, detalai apibūdino Lietuvos priešistorę, nustatė bendruomenių ūkio ir visuomeninio gyvenimo dėsningumus. Kiekvienas besidomintis priešistore skaitydamas šią knygą pastebės, kad, palyginti su ankstesniais leidiniais, šis veikalas yra daug informatyvesnis. Kaip ir kiekvienas mokslas, priešistorės moksliniai tyrimai kasmet atskleidžia ką nors nauja, verčia peržiūrėti senesnes koncepcijas, kurti naujas. Lietuvos priešistorės tyrimai, prasidėję dar XIX a. pirmojoje pusėje, tęsiasi iki šiol.

Akmens amžius ir ankstyvasis metalų laikotarpis Lietuvoje apima dešimties tūkstantmečių laiką nuo paskutinio ledyno atitraukimo iki pirmojo rašytinio Rytų Pabaltijyje gyvenusių žmonių paminėjimo. Tai ilgas priešistorės laikotarpis, kuriame vyko sudėtingi kultūriniai, ūkiniai ir etniniai procesai. Lietuvos priešistorė yra dalis Europos priešistorės. Joje klostėsi vietinės ūkinės ir kultūrinės tradicijos, kurios, perimdamos Europos gyventojų pasiekimus, pamažu formavo savitą baltų kultūrą.

Pirmieji Lietuvos gyventojai pasirodė Pietų Lietuvos teritorijoje, kuri anksčiausiai išsilaisvino iš apledėjimo. Patikimų duomenų apie biolingo laikotarpiu apgyvendintą Pietų Lietuvos teritoriją dar kol kas neturime, tačiau pavieniai radiniai, ypač strėlių antgaliai, gali priklausyti Hamburgo kultūros palikimui. Vėlesnio laikotarpio Lietuvos teritorijoje rasti dirbiniai priskiriami Pabaltijo Madleno kultūrai. Naujausi tyrinėjimai rodo, kad šalia Bromės kultūros radinių aptinkama to paties meto Krasnoseljės kultūros dirbinių. Vadinasi, priešistoriniai Pietų Lietuvos titnaginiai dirbiniai gali būti susiję tiek su vakarine Bromės, tiek su rytine Krasnoseljės kultūromis. Labai ryškiai Lietuvoje išsiskiria Svidrų kultūra, kurios paminklų jau yra žinoma apie šimtą. Pastaraisiais metais tirti Vėlyvosios Svidrų kultūros paminklai padėjo atskleisti pastarosios kultūros baigiamąjį etapą ypatumus preborealinio laikotarpio pradžioje ir nustatyti jos įtaką mezolitinių kultūrų formavimuisi. Šis laikotarpis buvo labai svarbus gyventojų ūkinėje veikloje, nes buvo pereita nuo šiaurės elnių prie miško žvėrių medžioklės.

Remiantis naujausių mezolito paminklų tyrimų duomenimis, galima teigti, kad tai buvo toks laikas, kai buvo prisitaikyta prie besikeičiančios gamtinės aplinkos, visapusiškai išvystytas pasisavinamasis ūkis, pasiekta tobula titnaginių dirbinių gamybos technologija.

Be Nemuno ir Kundos kultūrų, kurios iki šiol reprezentavo Lietuvos mezolitą, kasinėjimų metu buvo išskirtos ankstyvojo mezolito Diuvenzės kultūrinei sričiai priklausančios Kudlajevkos ir Komornicos kultūros. Jų medžiagos paplitimas Lietuvos teritorijoje leidžia manyti, kad čia gyvenusios bendruomenės yra patyrusios didelį kultūrinį pietinių bendruomenių poveikį, ypač atsiliepusį titnago dirbinių technologijai. Be šių kultūrų, pastaruoju metu Lietuvos teritorijoje yra išskirta mezolitinė Janislavicų kultūrinė grupė, kurioje susiformavo lokaliniai Pietų ir Vakarų Lietuvos šios kultūros variantai, vėliau transformavęsi į vietines neolitines Narvos ir Dubičių kultūras.

Mezolito laikotarpiu bendruomenės dinamiškai reagavo į maisto išteklių svyravimą kaitaliodamos ūkinių grupių skaičių, judėjimo intensyvumą ir kryptį, maisto įsigijimo būdus. Bendruomenių veikloje pastebimi sąmoningi socialinės veiklos veiksniai. Per visą mezolito laikotarpį Lietuvos teritorijoje būtent bendruomenė buvo socialinis-ekonominis visuomenės struktūros pagrindas.

Neolito paminklų tyrimai Lietuvoje leido naujai pažvelgti į ūkinį, kultūrinį visuomenės gyvenimą, visuomenės struktūros dinamiką. Neolitas Lietuvoje reikšmingas tuo, kad šiuo laikotarpiu įvyko esminis ekonomikos pasikeitimas, laidavęs perėjimą nuo natūralių gamtinių prie žmogaus auginamų (kultūrinių) maisto išteklių. Pastaruoju metu nustatyta, kad Lietuvos teritorijoje tuo pačiu metu gyveno miškų ir agrarinio neolito bendruomenės. Miškų neolito bendruomenėms priskirtinos Narvos, Nemuno, Dubičių ir Šukinės-duobelinės keramikos kultūros. Agrarinio neolito bendruomenėms priskiriamos Rutulinių amforų ir Virvelinės keramikos kultūros, o vėlyvajame etape – ir Pamarių kultūra. Tyrinėjimais nustatyti šių dviejų skirtingų neolitinių bendruomenių gyvenimo savitumai, jų bendravimo lygis bei neolitizacijos proceso pasekmės.

Didelę reikšmę Lietuvos neolito bendruomenėms turėjo kaimyninių bendruomenių kultūrinė sklaida, kurios veikiami miškų neolito žmonės perėmė gamybinio ūkio idėją, naują transporto rūšį – arklį ir pan. dar prieš atsirandant agrarinio neolito bendruomenėms. Tik joms pasirodžius neolitizacijos procesas Lietuvos teritorijoje suintensyvėjo.

Pagal tyrimų duomenis taip pat neatmetama prielaida, kad savarankiški neolitizacijos židiniai formavosi vietoje (laukinių žvėrių jau-

kinimas, augmenijos selekcija). Palinologų duomenimis, žemdirbystė galėjo prasidėti dar ankstyvajame neolite.

Ūkininkavimo formų kaita veikė ir bendruomenių struktūrą. Miškų bendruomenės tapo sėslios, iš agrarinio neolito bendruomenių perėmė ūkininkavimo formas ir jas pritaikė savo ūkiui. Taip gimė sėslioji gyvulininkystė, žemdirbystės pradmenys. Miškų neolito bendruomenių struktūros kaitą galime pasekti proceso eigoje. Vidurinio neolito giminė bendruomenė jau turi griežtai apibrėžtą ūkinę teritoriją, pradeda ryškėti sodybvietės, kaip ūkinio vieneto, reikšmė, išauga šeimos, kaip ūkinio vieneto, vaidmuo giminėje. Vėlyvajame neolite atsiranda gyvenviečių įtvirtinimai, rodantys, jog tarp bendruomenių susidarydavo priešiški santykiai dėl turto, geresnių gamtinių išteklių. Tuo pačiu laikotarpiu pradedami statyti poliniai statiniai ežerų pakrantėse. Vėlyvajame neolite ir ankstyvajame bronzos amžiuje jau egzistavo protėvių – vyro linija – kultas.

Norint nustatyti ūkinio ir kultūrinio bronzos amžiaus gyvenimo ypatumus tyrinėjimų dar nepakanka. Nauji radiniai leidžia sudaryti naują bronzos amžiaus periodizaciją, kurioje išskiriamas ankstyvasis, vidurinis ir vėlyvasis bronzos amžiaus laikotarpiai.

Ankstyvajame bronzos amžiuje metalo dirbiniai Lietuvą pasiekdavo iš Vidurio Europos – Uneticės kultūrinės srities ir piečiau Lietuvos egzistavusios povirvelinės kultūrinės srities. Šiuo laikotarpiu metalas didesnės įtakos ūkiniam gyvenimui dar neturėjo. Dar tebegyvavo miškų neolito tradicijas tęsiančių Vėlyvosios Narvos kultūros Pietų Lietuvos medžiotojų ir žvejų bendruomenės, kuriose jau brendo gamybinio ūkio bruožai. Greta jų galėjo gyvuoti ir Pamarių bei Vėlyvosios Virvelinės keramikos kultūrų agrarinės bendruomenės.

Viduriniame bronzos amžiuje daug kas pasikeitė: išnyko žvejų ir medžiotojų bendruomenės, plito metalų apdirbimas ir dirbiniai. Šiuo laikotarpiu susiformuoja Tšcinco kultūrinė bendrija, kitaip – Tšcinco kultūra. Lietuvos teritorijoje aptinkama tiek Vakarų, tiek Rytų Tšcinco kultūros įtaka. Šiuo laikotarpiu Lietuvos teritorijoje išplinta nedidelės bendruomenės, kurios vertėsi gyvulininkyste ir žemdirbyste, nors dar nemažą reikšmę turėjo pasisavinamasis ūkis.

Vėlyvajame bronzos amžiuje galutinai įsitvirtina gamybinis ūkis, kurio reikšmę ypač padidino bronziniai įrankiai. Šiuo laikotarpiu Lietuvos teritorijoje išskiriamos Vakarų baltų (Semboš) pilkapių ir Brūkšniuotosios keramikos kultūros. Pirmąją kultūrą veikė Lužitėnų kultūra, o antroji formavosi kaip savita gyvulių augintojų ir žemdirbių kultūra,

kuri pažįstama daugiau iš įtvirtintų piliakalnių, o vėlyvajame etape – ir iš atviro tipo gyvenviečių.

Ankstyvasis geležies amžius Lietuvos teritorijoje žinomas tik iš pavienių laidojimo paminklų (degintinių kapų urnose ir akmenų dėžėse) bei radinių: Brūkšniuotosios keramikos kultūrai būdingos keramikos, aptinkamos piliakalniuose ir atviro tipo gyvenvietėse. Be to, Lietuvoje, kaip ir Lenkijos teritorijoje, rasta šio laikotarpio polinių gyvenviečių, įrengtų ežerų pakrantėse (pvz., Luokesų ež.). Manoma, kad ankstyvajame geležies amžiuje buvo išmokta gaminti geležį iš vietinių žaliavų, todėl bendruomenės tapo daug uždaresnės. Geležies panaudojimas ūkyje lėmė tai, kad Lietuvos teritorijoje pradėjo plačiau vystytis žemdirbystė.

Lietuvos priešistorėje dar yra daug neaiškių ir spręstinių problemų. Viena jų – pirmųjų gyventojų pasirodymo dabartinėje Lietuvos teritorijoje laikas ir jų kultūrinė priklausomybė. Iki šiol prielaidą, kad pirmieji gyventojai medžiotojai čia pasirodė biolingo laikotarpiu, vadinausi, daugiau nei prieš 8000 m. pr. Kr., yra išsakiusi R. Rimantienė (1971, 1984, 1996). Pastaruoju metu iškelta E. Šatavičiaus hipotezė, kad pirmieji gyventojai galėjo būti biolingo laikotarpio Hamburgo ir Födermeserio kultūrų atstovai (Šatavičius, 2001, 2002), susilaukė T. Ostrausko kritikos (Ostrauskas, 2002). Manytina, jog gamtinės sąlygos biolingo laikotarpiu buvo pakankamai geros, kad Pietų Lietuvos teritorijoje galėtų apsigyventi žmonės (Kabailienė, 1990). Ši mokslinė diskusija rodo, kad ateityje reikės dar detalai tyrinėti ankstyviausius titnaginius technokompleksus, kuriais remiantis bus galima mėginti atsakyti, ar Hamburgo ir Födermeserio kultūros yra pačios ankstyviausios Lietuvos teritorijoje.

Ištyrus mezolito laikotarpiu visuotinai paplitusias titnago apdirbimo technologijas, susidarė prielaidos Lietuvos teritorijoje išskirti naujas archeologines kultūras: Kudlajevkos, Komornicos. Be to, buvo pakoreguoti Kundos, Janislavicų kultūrų formavimosi ir raidos bruožai. Leidinyje pateikiama ir analizuojama senoji R. Rimantienės ir naujoji T. Ostrausko Lietuvos mezolito kultūrų raidos koncepcijos. Naujosioms koncepcijoms atsirasti didelę įtaką turėjo lenkų ir ukrainiečių mokslininkų darbai. Tolesni mezolito laikotarpio paminklų tyrinėjimai leis patvirtinti ar atmesti naujai suformuotas mezolito kultūrų raidos teorijas.

Neolito laikotarpio tyrinėjimai remiasi geriausiai sukaupta ir susisteminta medžiaga. Aptariant miškų ir agrarinio neolito bendruomenių gyvenimo ypatumus nustatyta, kad miškų neolito bendruomenių

ūkio raida pereinant iš pasisavinamojo į gamybinį ūkį buvo lėta. Kol kas teoriniu lygmeniu daromos išvados apie agrarinio neolito ypatumus Lietuvoje remiasi derlingų ir tinkamų žemdirbystei plotų rajonavimu bei agrariniam neolitui būdingų kirvių kartografavimu. Tačiau dar nėra tyrinėtų paminklų, kurie įleistų išsamiai pažinti gamybiniu ūkiu besiverčiančių bendruomenių specifiką bei nustatyti jų ūkinis, mainų ir kitus santykius su miškų neolito bendruomenėmis.

Tyrimų stadijoje lieka bandymai nustatyti agrarinio neolito bendruomenių, gyvenusių Lietuvos teritorijoje (Rutulinių amforų, Virvelinės keramikos kultūrų), kultūrinės, ekonominės ir ideologinės įtakos miškų neolito gyventojams lygį.

Ankstyvojo metalų laikotarpio tyrinėjimai dar tik pradėti. Šio laikotarpio bendruomenių gyvenimui pažinti kol kas trukdo nepakankamai ištirti pastarojo laikotarpio paminklai. Nustatyta, kad ankstyvajame bronzos amžiuje bendruomenių gyvenime buvo tęsiamos miškų neolito tradicijos, pažįstamos iš Rytų Lietuvoje tyrinėtų gyvenviečių. Tačiau Lietuvoje dar neaptikta ankstyvojo bronzos amžiaus paminklų, kuriais remiantis būtų galima atkurti su gamybiniu ūkiu susijusių bendruomenių gyvenimą. Naujausių tyrinėjimų duomenimis nustatyta, kad Lietuvos teritorijoje viduriniame bronzos amžiuje didelės įtakos turėjo Tšcineco kultūra. Tačiau jos atsiradimo ir raidos dėsningumai, kaip ir ūkinis savitumas, dar ne visai aiškūs. Brūkšniuotosios keramikos kultūra pažįstama tik iš piliakalnių tyrinėjimų. Dar daug neaiškumų pastarosios kultūros keramikos raidoje, dar mažai tirta dvasinė kultūra.

Mažiausiai duomenų sukaupta apie ankstyvąjį geležies amžių, nes XX a. moksliniuose tyrinėjimuose į šį laikotarpį buvo kreipiama labai mažai dėmesio. Todėl apie ankstyvojo geležies amžiaus ypatumus galima kalbėti tik remiantis kaimyninių šalių archeologijos mokslo pasiekimais.

Literatūra

- Adams J.W., Kasakoff A.B., „Factors Underlying Endogamous Group Size“, in *Population and Social Organization*, The Hague, 1975, p. 147–174.
- Äyräpää A., „Neue Beiträge zur Verbreitung des Bernsteins in Kammkeramischem Gebiet“, *Światowit*, Warszawa, 1960, t. 23, p. 235–247.
- Akerlund A., Regnell M., Possnert G., „Stratigraphy and Chronology of Lammasmiagi Site at Kunda“, in *Coastal Estonia. Recent Advances in Environmental and Cultural History*, Pact, Rixensart, 1996, nr. 51.
- Alley R.B., Meese D.A., Shuman C.A., Gow A.J., Taylor K.C., Grootes P.M., White J.W.C., Ram M., Waddington E.D., Mayewski P.A., Zielinski G.A., „Abrupt Increase in Greenland Snow Accumulation at the End of the Younger Dryas Event“, *Nature*, 1993, t. 362, p. 527–529.
- Ammerman A.J., Cavalli-Sforza L.L., in *The Explanation of Culture Change: Models in Prehistory*, London, 1973, p. 343–358.
- Andersen S.H., „A Survey of the Late Palaeolithic of Denmark and Southern Sweden“, in *De la Loire a l'Oder. Les civilisations du paleolithique final dans le nord-ouest europeen. BAR International*, ser. 444(I), 1988, p. 523–566.
- Antanaitis I., „Concerning the Transition to Farming in the East Baltic“, in *Documenta Praehistorica*, Ljubljana, 1999, t. 26, p. 89–100.
- Antanaitis I., Ogrinc N., „Chemical Analysis of Bone: Stable Isotope Evidence of the Diet of Neolithic and Bronze Age People in Lithuania“, in *Istorija*, Vilnius, 2000, t. 45, p. 3–12.
- Antanaitis I., Girininkas A., „Neolithic Chronology and Periodization in Lithuania“, in *Chronology of the Neolithic period in Eastern Europe*, Sanct-Petersburg, 2000, p. 5–7.
- Antanaitis I., Riehl S., Kisilienė D. and Keltas K., „The Evolution of the Subsistence Economy and Archaeobotanical Research in Lithuania“, *LA*, Vilnius, 2000, t. 19, p. 47–67.
- Antanaitis-Jacobs I., *East Baltic Economic and Social Organization in the Late Stone and Early Bronze Ages. Ph. D. dissertation summary*, Vilnius, 2001.
- Antanaitis-Jacobs I., Girininkas A., „Periodization and Chronology of the Neolithic in Lithuania“, *Archaeologia Baltica*, Vilnius, 2002, p. 9–39.
- Antoniewicz W., „Czasy przedhistoryczne i wczesnodziejowe ziemi Wileńskiej“, in *Wilno i ziemia Wileńska*, Wilno, 1930, p. 3–23.
- Antoniewicz W., „Najdawniejsze kultury epoki kamienia“, *Sprawozdania Polskiej Akademii Umiejętności*, 1931, t. 37, nr. 9, p. 30.
- Art E., „Ulged ja hulgepuuk“, in *Hulgepuuilk. Hülgepuugi meenutusi moodunud aegadesty*, Stockholm, 1988, p. 5–15.
- Aspelin J.R., *Antiquites du Nord Finno-Ougrien*, t. 1: *Ages de la pierre et du bronze*, Helsingfors, 1877.
- Balčiūnienė I., Česnys G., Jankauskas R., „Spigino mezolito kapų kranometrija, odontologija, osteometrija ir paleopatologija“, *LA*, Vilnius, 1992, t. 8, p. 10–16.
- Baldia O.M., „The Central and North European Neolithic Chronology“, *The Comparative Archaeology WEB*, 2003, lapkr. 28.
- Baltrūnas V. ir kt., *Akmens amžius Pietų Lietuvoje*, Vilnius, 2001.
- Becker C.J., „Comment on M.S. Edmonson's Neolithic Diffusion Rates“, *Current Anthropology*, Chicago, 1961, t. 2, nr. 2, p. 87.
- Behre K.E., „The Interpretation of Anthropogenic Indicators in Pollen Diagrams“, in *Polen and Spores*, 1981, t. 23 (2), p. 225–245.
- Bernotaitė A., „Versminio upelio I (Varėnos rj.) akmens amžiaus stovykla“, *LKI*, 1958, t. 1, p. 5–19.
- Bernotaitė A., „Rudnios (Varėnos rj.) akmens amžiaus stovyklos“, *LKI*, 1959, t. 2, p. 86–102.

- Bernotaitė A., „Kašėtų k. (Varėnos rj.) akmens amžiaus stovyklos“, *MADA*, 1960, t. 1 (8), p. 49–73.
- Bērziņš V., „Dzintara apstrādes specializācija Sārnates neolīta apmetnē“, *Latvijas vēstures institūta žurnāls*, 2002, t. 1, p. 5–22.
- Bezenberger A., *Die Kurische Nehrung und ihre Bewohner*, Stuttgart, 1889.
- Bezenberger A., „Bericht des Vorsitzenden über die von ihm im vorigen Jahre auf der Kurische Nehrung gemachten steinzeitlichen Funde“, *Sb. Prussia*, 1893.
- Bezenberger A., a „Einige ostpreußischen Hügelgräber. Mischeiken, Kr. Memel“, in *Sb. Prussia*, 1893, t. 18, p. 82–85.
- Bezenberger A., b „Accessionen des Prussia Museums“, *Sb. Prussia*, 1893, t. 18, p. 128–132.
- Bezenberger A., „Accessionen des Prussia Museums“, *Sb. Prussia*, 1895, t. 19, p. 235–267.
- Birdsell J.B., „Some Predictions for the Pleistocene Based on Equilibrium Systems Among Recent Hunter-gatherers“, in *Man the Hunter*, Chicago, 1968, p. 229–241.
- Birdsell J.B., „A Basic Demographic Unit“, *Current Anthropology*, 1973, t. 14, p. 337–357.
- Björck S., „Late Weichselian/early Preboreal Development of the Oresund Strait; a Key Area for Northerly Mammal Immigration“, *The Earliest Settlement of Scandinavia. Acta Arhaeologica Lundensia*, Stockholm, 1996, ser. in 8°, nr. 24, p. 123–134.
- Bokelmann K., „Eine mesolithische Kiefern-rindenmatte aus dem Duvenseer Moor“, *Offa*, 1989, t. 46, p. 17–22.
- Bokinić A.Z., „Schyłkowy neolit I wczesny okres epoki brązu na ziemi chełmińskiej“, in *Neolit i początki epoki brązu na ziemi chełmińskiej*, Toruń, 1987, p. 207–221.
- Bogucki P., *Forest Farmers and Stockherders*, Cambridge, 1988.
- Braidwood R., Howe B., *Prehistoric Investigation in Iraqi Kurdistan*, Chicago, 1960, p. 181–182.
- Bratlund B., „A Survey of the Ahrensburgian Faunal Assemblage of Stellmoor“, in *Tanged Points Cultures in Europe*, Lublin, 1994, p. 47–59.
- Bratlund B., „The Faunal Remains from Wilczyce“, in *Recent Studies in the Final Palaeolithic of the European Plain*, Århus, 2002, p. 101–108.
- Brazaitis Dž., „Papiškių akmenų ir žalvario amžių gyvenvietė“, *ATL 1988 ir 1989 metais*, Vilnius, 1990, p. 5–7.
- Brazaitis Dž., „Akmens amžiaus tyrinėjimai Vokės aukštupyje“, *ATL 1990 ir 1991 metais*, Vilnius, 1992, t. 1, p. 5–8.
- Brazaitis Dž., „Nauji akmenų amžiaus paminklai Vokės aukštupyje“, *Kultūros paminklai*, Vilnius, 1994, t. 1, p. 9–13.
- Brazaitis Dž., „The Analysis of Materials from Papiškės IV Site Using Computer Databases“, *Archaeologia Baltica*, Vilnius, 1998, t. 3, p. 175–186.
- Brazaitis Dž., a „Pyplių piliakalnio papėdės gyvenvietės“, *LA*, 1998, t. 15, p. 87–106.
- Brazaitis Dž., „Žalvario amžiaus medžiaga iš Visėtiškių pilkapyno ir jo aplinkos“, *LA*, 2000, t. 20, p. 101–114.
- Brazaitis Dž., a „Katros 2-oji gyvenvietė“, *ATL 1998 ir 1999 metais*, Vilnius, 2000, p. 5–8.
- Brazaitis Dž., „Rutulinių amforų kultūra Lietuvoje – reiškinys ar epizodas?“, *LA*, 2002, t. 23, p. 29–40.
- Brazaitis Dž., *Rytų Lietuva neolito ir bronzos amžiaus sandūroje. Daktaro disertacijos santrauka*, Vilnius, 2003.
- Brazaitis Dž., a „Papiškių 4-oji durpyninė gyvenvietė“, *LA*, 2003, t. 25, p. 191–224.
- Brinkhuizen D.C., „Some Notes on Recent and Pre- and Protohistoric Fishing Gear from Northwestern Europe“, *Paleohistorica*, Bamberg, 1983, t. 25, p. 7–53.
- Broadbent N., „Coastal Resources and Settlement Stability“, *Aun*, Uppsala, 1979, nr. 3.
- Buchwaldek M., „Corder Pottery Complex in Central Europe“, *The Journal of Indo-European Studies*, 1980, nr. 8, sags. 3/4, p. 393–406.
- Butrimas A., „Biržulio ež. apylinkių (Telšių raj.) akmenų amžiaus gyvenviečių tyrinėjimai 1978 ir 1979 metais“, *ATL 1978 ir 1979 metais*, Vilnius, 1980, p. 3–6.
- Butrimas A., *Akmens amžius Žemaičių aukštumoje. Daktariškės neolito gyvenvietė. Katalogas*, Vilnius, 1982.
- Butrimas A., Kuskas R., „Biržulio ežero krantų ir akmenų amžiaus gyvenviečių kaita holocene“, *LA*, 1985, t. 4, p. 66–79.
- Butrimas A., „Duonkalnis: vėlyvojo neolito

- gyvenvietė, alkas ir kapinynas (Janapolės apyl., Telšių raj.). Archeologiniai tyrimai“, *LA*, 1985, t. 4, p. 30–49.
- Butrimas A., Kazakevičius V., „Ankstyvieji Virvelinės keramikos kultūros kapai Lietuvoje“, *LA*, 1985, t. 4, p. 14–19.
- Butrimas A., „Biržulio sąsmaukos stovyklos vietės ir gyvenvietės tyrinėjimai ir ežero pakrančių žvalgymas“, *ATL 1984 ir 1985 metais*, Vilnius, 1986, p. 3–5.
- Butrimas A., „Spigino mezolito kapai“, *LA*, 1992, t. 8, p. 4–10.
- Butrimas A., „Žmogus priešistorinėje Rytų Baltijos kraštų dailėje“, in *Europos dailė. Lietuviškieji variantai*, Vilnius, 1994, p. 7–38.
- Butrimas A., „Šarnelės neolito gyvenvietė“, *LA*, 1996, t. 14, p. 174–191.
- Butrimas A., „Human Figurines in Eastern-Baltic Prehistoric Art“, in *Prehistoric Art in the Baltic Region*, Vilnius, 2000, p. 7–29.
- Butrimas A., „The Amber Ornament Collection from Daktariškė 5 Neolithic Settlement“, in *Baltic Amber*, Vilnius, 2001, p. 7–19.
- Cavalli-Sforza L.L., Menozzi P., Piazza A., *The History and Geography of Human Genes*, Princeton, 1994.
- Childe V.G., *Man Makes Himself*, London, 1937.
- Clark J.G.D., *The Mesolithic Age in Britain*, Cambridge, 1932.
- Clark J.G.D., *The Mesolithic Settlement of Northern Europe*, Cambridge, 1936.
- Czebreszuk J., Szmyt M., „Przyczynę do poznania kultury Niemeńskiej na Kujawach“, in *GA3*, Mińsk, 1999, nr. 14, p. 28–35.
- Czebreszuk J., *Schyłek neolitu i początki epoki brązu w strefie południowo-zachodniobałtyckiej (III i początki II tys. przed Chr.)*, Poznań, 2001.
- Dąbrowski J., *Zabytki metalowe epoki brązu między dolną Wisłą a Niemnem*, Wrocław-Warszawa-Kraków, 1968.
- Dąbrowski J., *Powiązania ziem Polskich z terenami wschodnimi w epoce brązu*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk, 1972.
- Danilaitė E., „Ankstyvosios brūkšniuotosios keramikos kilmės klausimu“, *MADA*, 1966, nr. 2 (21), p. 111–125.
- Daugnora L., „Akmens amžiaus gyvenvietėse rastų dirbinių bei kaulinės medžia-
- gos tyrimas“, in *Pabaltijo gyvenvietės nuo seniausių laikų iki XIV amžiaus*, Vilnius, 1992, p. 29–33.
- Daugnora L., Girininkas A., „Analysis of Faunal Remains from the Kretuonas Lake Settlement“, *International Journal of Osteoarchaeology*, Paris, 1995, t. 5, p. 83–92.
- Daugnora L., Girininkas A., *Osteoarcheologija Lietuvoje*, Vilnius, 1996.
- Daugnora L., Girininkas A., „Stock Breeding in the Baltic Culture Area“, *AB*, 1998, t. 3, p. 223–234.
- Daugnora L., Hufthammer A.K., „Fishes in the Stone Age Settlement Area of Šventoji“, *The Fourth Workshop of the Veterinary Medical Anatomists of the Baltic and Nordic Countries*, Oslo, 1999.
- Daugnora L., „Fish and Seal Osteological Data at Šventoji Sites“, *LA*, 2000, t. 19, p. 85–101.
- Daugnora L., Bilskienė R., Hufthammer A.K., „Bird Remains from Neolithic and Bronze Age Settlements in Lithuania“, *Acta Zoologica cracoviensia*, 450, Kraków, 2002, gruodžio 31, p. 233–238.
- Daugnora L., Girininkas A., *Rytų Pabaltijo bendruomenių gyvenimė XI–II tūkst. pr. Kr.*, Kaunas, 2004.
- Dolukhanov P.M., „The Most Ancient North Europeans: Consensus in Sight“, in *The Roots of Peoples and Languages of Northern Eurasia. Historica Fenno-Ugria*, Turku, 1998, t. 1, p. 9–27.
- Dowgird T., „Wiadomość o wyrobach z kamienia gładzonego znalezionych na Żmujdzie i Litwie“, *Pamiętnik Fizyograficzny*, 1891, t. 10, p. 15–20.
- Ebbesen K., „Die nordischen Bernsteinhorte der Trichterbecherkultur“, *Præhistorische Zeitschrift*, 1995, t. 70, sags. 1, p. 32–89.
- Ehrlich B., „Succae, eine Siedlung der jungsteinzeitlichen Schnurkeramiker im Kreise Elbing“, *Elbinger Jahrbuch*, 1936, t. 12/13, p. 41–98.
- Engel C., „Zur Vorgeschichte der Kurischen Nehrung“, *Mannus*, 1931, p. 97–121.
- Engel C., *Vorgeschichte der altpreussischen Stämme*, Königsberg, 1935.
- Enghoff I.B., „Fishing from the Stone Age Settlement Norsminde“, *JDA*, Odense, 1989, t. 8, p. 41–50.
- Enghoff I.B., „Mesolithic Eel-fishing at Bjørnsholm, Denmark, Spiced with Exotic Species“, *JDA*, 1991, t. 10, p. 105–118.

- Eriksson G., Lõugas L., Zagorska I., „Stone Age Hunter-fisher-gatherers at Zvejnieki, Northern Latvia: Radiocarbon, Stable Isotope and Archaeozoology Data“, *Before Farming*, Stockholm, 2003, 1 (2), III, p. 1–25.
- Ferguson B.R., „Game Wars? Ecology and Conflict in Amazonia“, *Journal of Anthropological Research*, Albuquerque, 1989, t. 45, p. 179–206.
- Fischer A., „Pioneers in Deglaciated Landscapes: The Expansion and Adaptation of Late Palaeolithic Societies in Southern Scandinavia“, in *The Late Glacial in North-West Europe*, 1991, p. 100–121.
- Formicola V., Giannecchini M., „Evolutionary Trends of Stature in Upper Palaeolithic and Mesolithic Europe“, *Journal of Human Evolution*, 1999, t. 36, p. 319–333.
- Gaerte W., *Die steinzeitliche Keramik Ostpreußens*, Königsberg, 1927.
- Gaerte W., *Urgeschichte Ostpreussens*, Königsberg, 1929.
- Galiński T., „Uwagi na temat mezolitu ceramicznego i neolitu strefy lesnej na niżu polskim“, *Archeologia Polski*, 1991, t. 36, s. 1–2, p. 71.
- Galiński T., *Spoleczeństwa mezolityczne. Osadnictwo, gospodarka, kultura ludów łowieckich w VIII–IV tysiącleciu p.n.e. na terenie Europy*, Szczecin, 2002, p. 14–15.
- Gamble C., *The Palaeolithic Societies of Europe*, Cambridge, 1999.
- Gimbutas M., „A Survey of the Bronze Age Culture in the Southeastern Baltic Area“, *Światowit*, 1960, t. 23, p. 389–433.
- Gimbutas M., *Bronze Age Cultures in Central and Eastern Europe*, Paris, The Hague, London, 1965.
- Gimbutienė M., *Baltai priešistoriniais laikais*, Vilnius, 1985.
- Girininkas A., „Šiaurės rytų Lietuvos akmens amžiaus paminklai (Jaros I neolito (III tūkstantmetis pr. m. e.) gyvenvietė)“, *MADA*, 1977, t. 4 (61), p. 77–91.
- Girininkas A., „Šarnelės vėlyvojo neolito (III tūkstantmečio pr. m. e.) gyvenvietė“, *MADA*, 1977, t. 1 (58), p. 57–65.
- Girininkas A., a „Kretuono I gyvenvietė“, *ATL 1980 ir 1981 metais*, Vilnius, 1982, p. 9–12.
- Girininkas A., „Kretuono 1-os gyvenvietės vidurinio neolito kapai“, *LA*, 1985, t. 4, p. 5–9.

- Girininkas A., „Senajo žalvario amžiaus Kretuono 1C gyvenvietė“, *ATL 1986 ir 1987 metais*, Vilnius, 1988, p. 12–15.
- Girininkas A., „Narvos kultūra ir baltų kilmės klausimas“, *LIM. 1988 metai*, Vilnius, 1989, p. 5–28.
- Girininkas A., „Kretuonas. Vidurinis ir vėlyvasis neolitas“, *LA*, 1990, t. 7.
- Girininkas A., a „Tyrinėjimai prie Kretuono ežero“, *ATL 1988 ir 1989 metais*, Vilnius, 1990, p. 9–15.
- Girininkas A., „Tyrinėjimai prie Kretuono ežero“, *ATL 1990 ir 1991 metais*, Vilnius, 1992, p. 16–20.
- Girininkas A., *Baltų kultūros ištakos*, Vilnius, 1994.
- Girininkas A., a „Tyrinėjimai Kretuono apyžėryje“, *ATL 1992 ir 1993 metais*, Vilnius, 1994, p. 9–16.
- Girininkas A., „Tyrinėjimai Kretuono apyžėryje“, *ATL 1994 ir 1995 metais*, Vilnius, 1996, p. 5–11.
- Girininkas A., „Žeimenio ežero 1-oji gyvenvietė“, *Kultūros paminklai*, Vilnius, 1997, p. 16–36.
- Girininkas A., „Rytų Pabaltijo neolito – senajo žalvario amžiaus ūkinio ir visuomeninio gyvenimo modelis“, *LIM. 1999 metai*, Vilnius, 2000, p. 5–25.
- Girininkas A., a „Katros 1-oji gyvenvietė“, *ATL 1998 ir 1999 metais*, Vilnius, 2000, p. 12–14.
- Girininkas A., b „Katros 5-oji gyvenvietė“, *ATL 1998 ir 1999 metais*, Vilnius, 2000, p. 14–16.
- Girininkas A., c „Baltai prie Suomijos įlankos“, *LA*, 2000, t. 19, p. 103–108.
- Girininkas A., „Migraciniai procesai Rytų Pabaltijyje vėlyvajame neolite. Virvelinės keramikos kultūra“, *LA*, 2002, t. 23, p. 73–92.
- Girininkas A., a „Pakretuonės 1-oji gyvenvietė“, *LA*, 2002, t. 23, p. 187–198.
- Gloger Z., „Osady nad Niemnem i na Podlasiu z czasów użytku Krzemia“, *Wiadomości Archeologiczne*, Warszawa, 1873, t. 1, p. 97–124.
- Gloger Z., „Podróż Niemnem“, *Wisła*, 1888, t. 1, p. 66–67, 70–71, 261, 292.
- Gloger Z., *Dolinami rzek*, Warszawa, 1903.
- Graudonis J., *Nocietinātās apmetnes Daugavas lejtecē*, Rīga, 1989.
- Grewingk C., „Das Steinalter der Ostseeprovinzen Liv-, Est- und Kurland und einiger angrenzenden Landstriche“, in *GEG*, 1865, t. 4, p. 55.

- Grewingk C., „Geologie und Archäologie des Mergellagers von Kunda in Estland“, in *Archiv für Naturkunde Liv-, Est- und Kurlands*, Dorpat, 1882, 1, 9.
- Grewingk C., „Die Neolithischen Bewohner von Kunda in Estland und deren Nachbarn“, *Verh. GEG*, XII, Dorpat, 1884, p. 1–88.
- Grewingk K., „Archäologische Ausflüge in Liv- und Estland“, in *Sb. GEG*, Dorpat, 1887.
- Grigalavičienė E., „Ėgliškių pilkapiai“, *LA*, 1979, t. 1, p. 5–43.
- Grigalavičienė E., „Nevieriškės piliakalnis“, *LA*, 1986, t. 5, p. 52–88.
- Grigalavičienė E., a „Sokiškių piliakalnis“, *LA*, 1986, t. 5, p. 89–138.
- Grigalavičienė E., a „Kerelių piliakalnis“, *LA*, 1992, t. 8, p. 85–105.
- Grigalavičienė E., b „Juodonių piliakalnis ir gyvenvietė“, *LA*, 1992, t. 9, p. 41–91.
- Grigalavičienė E., *Žalvario ir ankstyvasis geležies amžius Lietuvoje*, Vilnius, 1995.
- Grinevičiūtė G., „Virvelinė keramika Pietų Lietuvoje“, *LA*, 2000, t. 19, p. 109–124.
- Grinevičiūtė G., „Griabašos 4-oji akmens amžiaus gyvenvietė“, *Archeologia Litwana*, Vilnius, 2002, t. 3, p. 5–33.
- Grøn O., Skaarup J., „Møllegabet II – A Submerged Mesolithic Site and a „Boat Burial“ from Ærø“, *JDA*, t. 10, 1991, Odense, 1993, p. 38–50.
- Grižas G., Juodagalvis V., „Zapsės upės 5-oji gyvenvietė“, *ATL 1996 ir 1997 metais*, Vilnius, 1998, p. 14–17.
- Gumiński W., Fiedorczyk J., „Dudka 1. A Stone Age Peat-bog Site in North-eastern Poland“, in *Acta Archaeologica*, København, 1990, t. 60, p. 51–70.
- Gumiński W., „Corder Ware at the Dudka Peat-bog Site, NE Poland. A Case of Migration or Local Development“, *Early Corded Ware Culture. The A-horizon – Fiction or Fact? Rapporteur 2*, Esbjerg, 1997, p. 93–103.
- Gumiński W., „The Peat-bog Site Dudka, Masurian Lakeland: An Example of Conservative Economy“, *Harvesting the Sea. Farming the Forest*, Sheffield, 1998, p. 103–109.
- Gumiński W., „Środowisko przyrodnicze a tryb gospodarki i osadnictwa w mezolicie i paraneolicie na stanowisku Dudka w krajinie Wielkich jezior Mazurskich“, in *Archeologia Polski*, Warszawa, 1999, t. 44, s. 1–2, p. 31–74.

- Harding A.F., „The Bronze Age“, in *European Prehistory. A Survey*, sud. S. Milisauskas, New York, 2002, p. 271–334.
- Harris M., *Kultūrinė antropologija*, Vilnius, 1998.
- Håland R., „The Role of Ethno-archaeology and Experimental Archaeology in the Interpretation of Prehistoric Societies“, *Arkeologiske Skrifter*, Bergen, 1998, nr. 4, p. 130–139.
- Hausmann R., *Prähistorische Archäologie von Estland, Livland, Kurland*, Dorpat, 1910.
- Heydeck J., „Der Pfahlbau im Kownatken-See“, *Sb. Prussia*, 1888, t. 13, p. 72–74.
- Heydeck J., „Pfahlbauten im Ostpreussen“, *Sb. Prussia*, 1909, t. 22, p. 194–202.
- Hoffmann M.J., „Ceramika z obszaru południowo-wschodniego pobraża Bałtyku w I tysiącleciu p. n. e. – próba typologii i periodyzacji“, in *Ceramika zachodniobałtyjska od wczesnej epoki żelaza do początku ery nowożytniej*, Białystok, 1998, p. 11–38.
- Hollack E., „Bericht des Herrn Hollack über seine diesjährigen Ausgrabungen“, *Sb. Prussia*, 1896, t. 20, p. 111–123.
- Hollack E., „Bericht des Herrn Stellvertr. Rektor Hollack über seine Untersuchungen auf der Kurischen Nehrung“, *Sb. Prussia*, 1900, t. 21, p. 307–311.
- Horowitz J., „Early Agriculture in Southern Scandinavia: A New Model“, *Norwegian Archaeological Review*, Oslo, 1973, t. 6, nr. 2, p. 53.
- Hulthen B., „Ertebollekturens lampor“, *Ale*, 1980, t. 4, p. 1–5.
- Ilkiewicz J., „From Studies in Cultures of the 4th Millennium BC in the Central Part of Polish Coastal Area“, *Przegląd Archeologiczny*, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, 1989, t. 36, p. 17–55.
- Indreko R., „Vorläufige Bemerkungen über die Kunda-Funde“, *ÖESA*, Tartu, 1936, p. 225–298.
- Indreko R., *Die mittlere Steinzeit in Estland*, Stockholm, 1948.
- Indrelid S., „Fangstfolk og bønder i fjellet“, *Universitetets Oldsksamplings Skrifter*, Oslo, 1994, nr. 17.
- Iršėnas M., „Stone Age Amber Figurines from the Baltic Area“, in *Baltic Amber*, Vilnius, 2001, p. 77–85.
- Iršėnas M., *Antropomorfiniai ir zoomorfiniai atvaizdai Baltijos regiono ir europinės*

- Rusijos akmens amžiuje: kokybinė ir kiekybinė charakteristika, sklaida ir ypatumai. *Daktaro disertacijos santrauka*, Vilnius, 2003.
- Iversen J., „The Development of Denmark's Nature since the Last Glacial“, *Danmarks Geologiske Undersøgelse*, Copenhagen, 1973, ser. 5, nr. 7c.
- Jaanits L., Jaanits K., „Ausgrabungen des Frühmesolithischen Siedlung von Pulli“, *Известия Академии Наук Эстонской ССР. Общественные науки*, 1978, t. 27, nr. 1, p. 56–63.
- Jaanits K., Ilomets M., „Umbusi mesolitiilise asula vanuset ja kohast Eesti keskmise kiviaja kronoloogias“, *Loodusteaduslikke meetodeid Eesti arheoloogias*, Tallinn, 1988, p. 54–64.
- Jaanits K., „Two Late Mesolithic. Early Neolithic Coastal Sites of Seal Hunters in Estonia“, *Man and Sea in the Mesolithic*, Oxford, 1995, p. 247–249.
- Jablonskytė R., a „Mezolitinė stovykla Puvočiuose“, *Lietuvos praeitis*, Kaunas, 1941, t. 1/2, p. 361–385.
- Jablonskytė R., b „Akmens amžiaus stovykla Skaruliuose (Jonavos vls., Kauno apskr.)“, *VDK muziejaus metraštis*, Kaunas, 1941, p. 1–18.
- Jablonskytė-Rimantienė R., a „Žemųjų Kaniūkų IV–I tūkstantmečių pr. m. e. stovyklos“, *MADA*, 1963, t. 1 (14), p. 65–90.
- Jablonskytė-Rimantienė R., b „Vėlyvojo mezolito stovykla Lampėdžiuose“, *MADA*, 1963, t. 2 (15), p. 39–53.
- Jablonskytė-Rimantienė R., „Kai kurie Lietuvos paleolito klausimai“, *MADA*, 1964, t. 1 (16), p. 35–51.
- Jablonskytė-Rimantienė R., „Radikių akmenų amžiaus stovyklos“, *MADA*, 1965, t. 1 (18), p. 33–45.
- Jablonskytė-Rimantienė R., „Maglemozinė ankstyvojo mezolito stovykla Maksimonyse IV (Varėnos raj., Merkinės apyl.)“, *MADA*, 1966, t. 3 (22), p. 43–54.
- Jablonskytė-Rimantienė R., „Ankstyvojo neolito stovykla Ežerų kaime (Alytaus raj., Raitininkų apyl.)“, *MADA*, 1969, t. 2 (30), p. 101–109.
- Jankauskas R., „Duonkalnis: vėlyvojo neolito gyvenvietė, alkas ir kapinynas. Paleopatologiniai duomenys“, *LA*, 1985, t. 4, p. 58–61.
- Jankauskas R., „Traumatic Lesions in Human Osteological Remains from Neolithic Lithuania“, *Archaeologia Baltica*, Vilnius, 1995, p. 12–19.
- Jankauskas R., Urbanavičius A., „Preliminarūs 2001 m. archeologinių kasinėjimų antropologinės medžiagos tyrimų rezultatai“, *ATL 2001 metais*, Vilnius, 2002, p. 277–281.
- Juodagalvis V., „Kubilėlių 1-os gyvenvietės tyrinėjimai“, *ATL 1986 ir 1987 metais*, Vilnius, 1988, p. 16–18.
- Juodagalvis V., „Mezolitinės tradicijos vėlyvojo neolito titnago inventoriuje“, *LA*, 1992, t. 9, p. 107–115.
- Juodagalvis V., „Seniausios stovybos pėdsakai Užnemunėje“, in *Gyvenviečių ir keramikos raida baltų žemėse*, Vilnius, 1994, p. 34–45.
- Juodagalvis V., „Glūko ežero 10-oji senovės gyvenvietė“, *ATL 1996 ir 1997 metais*, Vilnius, 1998, p. 17–21.
- Juodagalvis V., „Senovės gyvenvietė prie Dusios ežero“, *LA*, 1999, t. 16, p. 239–279.
- Juodagalvis V., Simpson D.N., „Šventoji Revisited – the Joint Lithuanian-Norwegian Project“, *LA*, 2000, t. 19, p. 139–151.
- Juodagalvis V., „Zapsės upės ir Veisiejų ežero apylinkės“, in *Akmens amžius Pietų Lietuvoje (geologijos, paleogeografijos ir archeologijos duomenimis)*, Vilnius, 2001, p. 188–196.
- Juodagalvis V., „Glūkas 10 – epipaleolito stovykla ir neolito gyvenvietės prie Varėnės upės“, *LA*, 2002, t. 23, p. 197–238.
- Juodagalvis V., a „Stray Ground Stone Axes from Užnemunė“, *Archaeologia Baltica*, Vilnius, 2002, t. 5, p. 41–50.
- Kabailienė M., *Lietuvos holocenas*, Vilnius, 1990.
- Kabailienė M., a „Ežerų bei pelkių raida ir sandara“, in *Akmens amžius Pietų Lietuvoje (geologijos, paleogeografijos ir archeologijos duomenimis)*, Vilnius, 2001, p. 121–125.
- Kabailienė M., b „Klimato kaita, ežerų lygis, augalijos ir dirvožemių raida. Gamtinės aplinkos raida vėlyvajame ledynmetyje ir holocene“, in *Akmens amžius Pietų Lietuvoje (geologijos, paleogeografijos ir archeologijos duomenimis)*, Vilnius, 2001, p. 132–135.
- Kadrow S., *U progų nowej epoki. Gospodarka i społeczeństwo wczesnego okresu epoki brązu w Europie Środkowej*, Kraków, 2001.
- Karlenby L., *Bronsyxan som ting och tanke i skandinavisk senneolitikum och äldre bronsålder*, Uppsala, 2002.
- Katinas V., *Baltijos gintaras*, Vilnius, 1983.
- Kazakevičius V., „Visėtiškių pilkapynas“, *LA*, 2000, t. 20, p. 21–99.
- Kempisty E., „Kultura ceramiki „grzebykowo-dolkowej“ na Mazowsa i Podlasia“, *Wiadomości archeologiczne*, 1973, t. 38, p. 3–76.
- Kempisty E., „Kultury paraneolityczne“, *Pradzieje ziem polskich*, Warszawa, Łódź, 1989, t. 1, p. 301–326.
- Kilian L., „Zum Aussagewert von Fund- und Kulturprovinzen“, *Światowit*, 1960, t. 23, p. 41–85.
- Klebs R., *Der Bernsteinschmuck der Steinzeit von der Baggerei bei Schwarzworf und anderen Lokalitäten Preussens*, Königsberg, 1882.
- Kłosińska E., *Starszy okres epoki brązu w dorzcu Warty*, Wrocław, 1997.
- Kostrzewski J., „Motyki kamienne typu litewskiego z Pomorza i Północnej Wielkopolski“, in *Zapiski towarzystwa naukowego w Toruniu*, Toruń, 1931.
- Kozłowski L., *Wielkopolska w epoce kamiennej*, d. I, *Przegląd Archeologiczny*, 1919, t. 1.
- Kozłowski L., *Młodsza epoka kamienia w Polsce (neolit)*, Lwów, 1924.
- Kozłowski L., „Die epipaläolithischen Kulturen in Swidrz und Chwalibogowice“, *Praehistorische Zeitschrift*, Berlin, 1936, t. 26.
- Kozłowski S.K., „Uwagi o późnym paleolicie i mezolicie wschodniej części kotliny Sandomierskiej“, *Archeologia Polski*, Warszawa, 1964, t. 9, s. 2, p. 325–350.
- Kozłowski S.K., „Z problematyki Polskiego mezolitu“, *Archeologia Polski*, Warszawa, 1965, t. 10, s. 1, p. 151–177.
- Kozłowski S.K., *Pradzieje ziem polskich od IX do V tysiąclecia p. n. e.*, Warszawa, 1972.
- Kozłowski S.K., „Introduction to the History of Europe in Early Holocene“, *The Mesolithic in Europe*, Warsaw, 1973, p. 331–366.
- Kozłowski J.K., Kozłowski S.K., *Epoka kamienia na ziemiach polskich*, Warszawa, 1977.
- Kozłowski J.K., Kozłowski S.K., „Europa do V tysiąclecia p.n.e.“, *Kultury i ludy dawnej Europy*, Warszawa, 1981, p. 15–74.
- Koško A., „The Origin of the Vistula – Dnieper Development of the Community of Sub-neolithic Cultures“, in *The Indo-Europeanization of Northern Europe*, Washington, 1996, p. 78–88.
- Kraszewski J.I., *Sztuka u Słowian*, Wilno, 1860.
- Kriiska A., Lõugas L., „Late Mesolithic and Early Neolithic Seasonal Settlement at Kõpu, Hiiumaa Island, Estonia“, *Pact*, Rixensart, 1999, p. 157–172.
- Kriiska A., „Corded Warw Culture Sites in North-Eastern Estonia“, *Muinasaja teadus*, Tallinn, 2000, t. 8, p. 59–79.
- Kriiska A., a „Settlements of Coastal Estonia and Maritime Hunter-Gatherer Economy“, *LA*, 2000, t. 19, p. 153–166.
- Kriiska A., „From Hunter-fisher-gatherer to Farmer-Changes in the Neolithic Economy and Settlement on Estonian Territory“, *Archaeologia Litwana*, Vilnius, 2003, t. 4, p. 11–26.
- Krukowski S., „Paleolit“, *Prehistoria Ziem polskich. Encyklopedia Polska PAU*, t. 4, Kraków, 1939–1948.
- Krzywicki L., a „Grodziska górnolitewskie. I. Grodzisko w Duksztach“, *Pamiętnik Fizyograficzny*, 1914, t. 22, s. 5, p. 13–18.
- Krzywicki L., b „Grodziska górnolitewskie. I. Grodzisko w Warańach“, *Pamiętnik Fizyograficzny*, 1914, t. 22, s. 5, p. 18–32.
- Krzywicki L., c „Pilkalnia pod wsią Peraszunami“, *Rocznik Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie*, Wilno, 1914, t. 5, p. 1–27.
- Krzywicki L., „Grodziska górnolitewskie. I. Grodzisko na Górze Ościkowej pod Rokiszkami“, *Pamiętnik Fizyograficzny*, 1917, t. 24, s. 5, p. 1–42.
- Kukawka St., Sosnowska J., „Z Badań nad kulturą amfor kulistych na ziemi Chielmińskiej“, in *Neolit i początki epoki brązu na ziemi Chełmińskiej*, Toruń, 1994, p. 199–204.
- Kulikauskas Pr., Kulikauskienė R., Tautavičius A., *Lietuvos archeologijos bruožai*, Vilnius, 1961.
- Kulikauskas P., „Kurmaičių kapinynas“, in *Lietuvos archeologiniai paminklai*, Vilnius, 1968, p. 12–56.
- Kulikauskas P., *Užnemunės piliakalniai*, Vilnius, 1982.
- Lang V., „Pre-Christian History of Farming in the Eastern Baltic Region and Finland: A Synthesis“, *Pact*, Rixensart, 1999, nr. 57, p. 359–372.

Lietuvos TSR fizinė geografija, ats. red. A. Basalykas, Vilnius, 1958, t. 1.

Lizot J., „On Food Taboos and Amazon Cultural Ecology“, *Current Anthropology*, Chicago, 1979, t. 20, p. 150–151.

Lõugas L., *Post-Glacial Development of Vertebrate Fauna in Estonian Water Bodies. A Palaeozoological Study*, Tartu, 1997.

Lõugas L., „Animal Remains from the Neolithic Riigikula Sites. Northeastern Estonia“, *Pact*, Rixensart, 1999, nr. 57, p. 185–190.

Loze I., „Neolithic Amber Ornaments in the Eastern part of Latvia“, *Przegląd Archeologiczny*, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, 1975, p. 49–82.

Loze I., „Neolīta celtnu vietās Austrumbaltijā“, *Arheoloģija un etnogrāfija*, Rīga, 1978, t. 12, p. 7–23.

Loze I., „Agrā auklas keramika Latvijas teritorijā“, *Latvijas zinātņu Akadēmijas vēstis*, Rīga, 1994, nr. 11/12, p. 9–15.

Loze I., „Lubānas ezera ieplakas akmens laikmeta apmetnes un to apdzīvotāju iztikas ekonomika“, *Latvijas vēstures institūta žurnāls*, Rīga, 1995, nr. 2 (15), p. 11–32.

Loze I., „Late Neolithic Amber from the Lubana Wetlands“, in *Prehistoric Art in the Baltic region*, Vilnius, 2000, p. 63–78.

Loze I., „Akmens laikmeta zveja Latvijas lielāko ezeru baseinā“, *Latvijas vēstures institūta žurnāls*, Rīga, 2001, nr. 2, p. 28–50.

Loze I., „Piltuvkausu kultūras keramikas atradumi Lubānas ezera mītrzemē“, *Arheoloģija un etnogrāfija*, Rīga, 2003, nr. 20, p. 75–80.

Lubicz-Niezabitowski E., „Szczątki zwierzęce z osady neolitycznej w Rzućwie na polskim wybrzeżu Bałtyku“, *Przegląd Archeologiczny*, Poznań, Wrocław, 1929, t. 3, p. 64–81.

Luchtanas A., „Žalvario apdirbimas ankstyvuosiuose Rytų Lietuvos piliakalniuose“, *LA*, 1981, t. 2, p. 5–17.

Luchtanas A., a „Ankstyvojo geležies amžiaus Kernavės kapinynas“, *LA*, 1992, t. 9, p. 35–40.

Luchtanas A., b „Rytų Lietuva I tūkst. pr. m. erą“, *LA*, 1992, t. 8, p. 56–85.

Luchtanas A., Sidrys R.V., „Bronzos plitimas rytiniame Pabaltijo regione iki Kristaus“, *Archaeologia Litwana*, Vilnius, 1999, t. 1, p. 15–55.

Machnik J., „Wczesny okres epoki brązu“, *Prahistoria ziem polskich. Wczesna epoka brązu*, 1978, t. 3, p. 9–136.

Machnik J., *Kultury z przelomu eneolitu i epoki brązu w strefie karpackiej*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź, 1987.

Machnik J., „Stani perspektywy badań kultury ceramiki sznurowej w międzyrzeczu górnej Wisły, Bugu i Dniestru“, *Sprawozdania Archeologiczne*, Kraków, 1998, t. 50, p. 13–29.

Makarowicz P., *Rola społeczności kultury Iwieńskiej w genezie Trzcinieckiego kręgu kulturowego (2000–1600 BC)*, Poznań, 1998.

Makarowicz P., „Concerning the Development of Metalurgy in Early Bronze Age Societies on the Polish Lowlands“, *LA*, Vilnius, 2000, t. 19, p. 221–237.

Maldre L., „Osteological Evidence for the Introduction of Farming in Estonia“, *Pact*, Rixensart, 1999, nr. 57, p. 319–323.

Marczak M., „Najstarszy mezolit Mazowsza w świetle dotychczasowych odkryć w wsi Stawinoga pow. Pułtusk“, *Archeologia Polski*, Warszawa, 1964, t. 9, s. 1, p. 39–45.

Matiskainen H., „Discrepancies in Deglaciation Chronology and the Appearance of Man in Finland“, *The Earliest Settlements of Scandinavia*, Stockholm, 1996, p. 251–262.

Mazurowski R.F., „Bursztyn w epoce kamienia na ziemiach Polskich“, *Materiały starożytne i wczesnośredniowieczne*, Warszawa, 1983, p. 7–134.

Mažeika J., Petrošius R., „Archeologinių radinių radioanglies amžius“, *LA*, Vilnius, 1998, t. 15, p. 473–483.

Merkevičius A., „Žalvario – ankstyvojo geležies amžiaus laidojimo paminklai ir pagrindiniai laidosenos bruožai Lietuvoje (išskyrus pajūrio ruožą)“, in *Aktualūs kultūros paminklų tyrinėjimų uždaviniai*, Vilnius, 1988, p. 25–41.

Merkevičius A., „Benaičių kapinynas“, *ATL 2000 metais*, Vilnius, 2000, p. 14–16.

Merkys V., *Konstantinas Jablonskis*, Kaunas, 1991.

Montelius O., *Die Chronologie der ältesten Bronzezeit in Norddeutschland und Skandinavien*, Braunschweig, 1900.

Narbut T., *Starożytne Narodu Litewskiego*, Wilno, 1835–1840.

Newell R.R., Constandse-Westermann T.S., „Testing an Ethnographic Analogue of Mesolithic Social Structure and the Archaeological Resolution of Mesolithic Ethnic Groups and Breeding Population“, *Proceedings of the Koninklijke Nederlandse Akademie van 1986, Weterschappen. S.B.T.*, 1986, (89) 3.

Okulicz J., *Pradzieje ziem Pruskich od późnego paleolitu do VII w. n. e.*, Wrocław, 1973.

Okulicz Ł., *Kultura kurhanów zachodniobałtyjskich we wczesnej epoce żelaza*, Wrocław–Warszawa–Kraków, 1970.

Okulicz Ł., *Osadnictwo strefy wschodniobałtyckiej w I tysiącleciu przed naszą erą*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk, 1976.

Olsen A.B., *Kotedalen – en boplass gjennom 5000 år*, Bergen, 1992, t. 1.

Olszewski P., *Osadnictwo epimezolityczne w Korzeczniku, woj. Konińskie, stanowisko 6/7*, Inowrocław, 1987.

Ostrauskas T., „Šaltaliūnės akmens amžiaus stovyklavietė-gyvenvietė“, *ATL 1990 ir 1991 metais*, Vilnius, 1992, p. 29–31.

Ostrauskas T., „Šaltaliūnės akmens amžiaus stovyklavietės tyrinėjimai 1992 metais“, *VU Istorijos fakulteto Archeologijos ir etnologijos katedros archeologiniai tyrinėjimai 1992 metais*, Vilnius, 1993.

Ostrauskas T., „Šaltaliūnės akmens amžiaus stovyklavietės-gyvenvietės tyrinėjimai“, *ATL 1992 ir 1993 metais*, Vilnius, 1994, p. 20–23.

Ostrauskas T., Butrimaitė D., „Upėtų akmens amžiaus gyvenviečių tyrinėjimai“, *ATL 1992 ir 1993 metais*, Vilnius, 1994, p. 23–25.

Ostrauskas T., Butrimaitė D., Butrimas A., „Akmens amžiaus paminklų žvalgymai Biržulio apyžėryje“, *ATL 1992 ir 1993 metais*, Vilnius, 1994, p. 26–29.

Ostrauskas T., „Kašėtų akmens amžiaus gyvenviečių I ir II žvalgomieji tyrinėjimai 1995 m.“, *ATL 1994 ir 1995 metais*, Vilnius, 1996, p. 20–22.

Ostrauskas T., a „Vakarų Lietuvos mezolitas“, *LA*, 1996, t. 14, p. 192–212.

Ostrauskas T., Steponaitis V., „Šaltaliūnės akmens amžiaus gyvenvietė“, *ATL 1994 ir 1995 metais*, Vilnius, 1996, p. 17–20.

Ostrauskas T., „Varėnės 2-oji senovės gyvenvietė“, *ATL 1996 ir 1997 metais*, Vilnius, 1998, p. 37–40.

Ostrauskas T., a *Lietuvos mezolito gyvenviečių periodizacija. Daktaro disertacijos santrauka*, Vilnius, 1998.

Ostrauskas T., a „Vėlyvasis paleolitas ir mezolitas Pietų Lietuvoje“, *LA*, 1999, t. 16, p. 7–17.

Ostrauskas T., b „Kabelių 2-oji akmens amžiaus gyvenvietė“, *LA*, 1999, t. 16, p. 31–66.

Ostrauskas T., „Tyrinėjimai Gribašos 1-ojoje gyvenvietėje 1999 m.“, *ATL 1998 ir 1999 metais*, Vilnius, 2000, p. 48–49.

Ostrauskas T., a „Tyrinėjimai Barzdžio miško 2-ojoje gyvenvietėje 1999 m.“, *ATL 1998 ir 1999 metais*, Vilnius, 2000, p. 46–47.

Ostrauskas T., b „Tyrinėjimai Varėnės 2-ojoje gyvenvietėje 1999 m.“, *ATL 1998 ir 1999 metais*, Vilnius, 2000, p. 52–53.

Ostrauskas T., Piličiauskas G., „Karaviškių 6-osios akmens ir žalvario amžių gyvenvietės tyrinėjimai“, *ATL 1998 ir 1999 metais*, Vilnius, 2000, p. 58–61.

Ostrauskas T., Rimantienė R., „Tyrinėjimai Katros ištakų 1-ojoje gyvenvietėje 1998 m.“, *ATL 1998 ir 1999 metais*, Vilnius, 2000, p. 61–65.

Ostrauskas T., „Glūko ir Varėnio ežerų apylinkės“, in *Akmens amžius Pietų Lietuvoje (geologijos, paleogeografijos ir archeologijos duomenimis)*, Vilnius, 2001, p. 179–182.

Ostrauskas T., a „Apie vėlyvojo paleolito periodizaciją Lietuvoje. E. Šatavičiaus koncepcijos kritika“, *LA*, Vilnius, 2002, t. 23, p. 239–246.

Ostrauskas T., b „Kabeliai 2 Stone Age Site“, *Archaeologia Baltica*, Vilnius, 2002, t. 5, p. 51–82.

Ostrauskas T., c „Kundos kultūros tyrinėjimų problematika“, *LA*, 2002, t. 23, p. 93–106.

Piličiauskas G., „Karaviškių 6-oji gyvenvietė“, *LA*, 1999, p. 229–239.

Piličiauskas G., „Karaviškių 6-oji gyvenvietė“, *ATL 2001 metais*, Vilnius, 2002, p. 32–34.

Piličiauskas G., a „Dubičių tipo gyvenvietės ir neolitinė Nemuno kultūra Pietų Lietuvoje“, *LA*, 2002, t. 23, p. 107–136.

Piontek J., „Patterns of Adaptive Strategy in the Upper Paleolithic and Post-paleolithic Populations: Evidence from Central Europe“, in *Humid Evolution: Lifestyles and Survival Strategies*, 1999, p. 187–204.

- Prescott C., „Was there really the Neolithic in Norway?“, *Antiquity*, 1996, t. 70, p. 77–87.
- Price T.D., „Regional Approaches to Human Adaptation in the Mesolithic of the North European Plain“, *Veröffentlichungen des Museums für Ur- und Frühgeschichte*, Potsdam, 1980, t. 14/15, p. 217–234.
- Price T.D., „The Mesolithic of Western Europe“, *Journal of World Prehistory*, 1987, t. 1, nr. 3, p. 225–305.
- Puzinas J., „Poledinio Lietuvos gyventojų kultūra“, *Naujoji Romuva*, Kaunas, 1935, nr. 12/13, p. 281–287.
- Puzinas J., *Naujausių proistorinių tyrinėjimų duomenys*, Kaunas, 1938.
- Rajewski Z.A., „Osadnictwo ludności z kulturą lużycką okresie epoki żelaza w Biskupinie i okolicy“, *Archeologia Polski*, 1958, t. 2.
- Reinecke P., *Mainzer Aufsätze zur Chronologie der Bronze- und Eisenzeit*, Bonn, 1911.
- Rimantienė R., „Ankstyvojo neolito stovykla Ežerų kaimo (Alytaus r., Raitininkų apyl.)“, *MADA*, 1969, t. 2, p. 101–109.
- Rimantienė R., *Pirmieji Lietuvos gyventojai*, Vilnius, 1972.
- Rimantienė R., „Lietuvos akmens amžiaus šukinė puodų ornamentika ir finogrų klausimas“, *LIM. 1972 metai*, Vilnius, 1973, p. 5–26.
- Rimantienė R., a „Die Herkunft der mesolithischen Industrie in dem Bereiche des Nemans (Nemunas)-Flussbassins“, in *The Mesolithic in Europe*, Warsaw, 1973, p. 485–502.
- Rimantienė R., „Akmens amžiaus paminklai“, *Lietuvos TSR archeologijos atlasas*, Vilnius, 1974, p. 5–83.
- Rimantienė R., *Šventoji. Narvos kultūros gyvenvietės*, Vilnius, 1979, [kn.] 1.
- Rimantienė R., *Šventoji. Pamarių kultūros gyvenvietės*, Vilnius, 1980, [kn.] 2.
- Rimantienė R., *Akmens amžius Lietuvoje*, Vilnius, 1984.
- Rimantienė R., a „Mergežerio 13-a ankstyvojo žalvario amžiaus gyvenvietė (Varenos raj. ir apyl.)“, *LA*, 1985, t. 4, p. 111–118.
- Rimantienė R., b „Lynupio akmens amžiaus stovykla ir gyvenvietė“, *LA*, 1985, t. 4, p. 98–111.
- Rimantienė R., „Indoeuropiečių problema: Archeologijos duomenys. Prabaltai ir

- baltai: archeologinės kultūros“, in *Lietuvių etnogenezė*, Vilnius, 1987, p. 41–44; 52–69; 75–77; 79–81.
- Rimantienė R., *Nida. Senųjų baltų gyvenvietė*, Vilnius, 1989.
- Rimantienė R., Česnys G., „The Late Globular Amphora Culture and its Creators in the East Baltic Area from Archaeological and Anthropological Points of View“, *The Journal of Indo-European Studies*, 1990, t. 18, nr. 3–4, p. 339–358.
- Rimantienė R., „Šakės – neolito gyvenvietė“, *LA*, 1992, t. 8, p. 16–34.
- Rimantienė R., a „Neolithic Hunter-gatherers at Šventoji in Lithuania“, *Antiquity*, Cambridge, 1992, t. 66 (nr. 251), p. 367–376.
- Rimantienė R., „Šventosios 4-oji radimvietė“, *LA*, 1996, t. 14, p. 5–79.
- Rimantienė R., a *Akmens amžius Lietuvoje*, Vilnius, 1996.
- Rimantienė R., b „Šventosios 6-oji gyvenvietė“, *LA*, 1996, t. 14, p. 83–173.
- Rimantienė R., „Žemdirbystės pradžia baltų žemėse“, in *Vakarų baltai: etnogenezė ir etninė istorija*, Vilnius, 1997, p. 21–28.
- Rimantienė R., „The First Narva Culture Farmers Lithuania“, in *Harvesting in the Sea, Farming the Forest: The Emergence of Neolithic Societies in the Baltic Region*, Sheffield, 1998, p. 213–218.
- Rimantienė R., a „Margių 1-oji gyvenvietė“, *LA*, 1999, t. 16, p. 107–167.
- Rimantienė R., b „Barzdžio miško gyvenvietė“, *LA*, 1999, t. 16, p. 167–204.
- Rimantienė R., c „Neolitas ir ankstyvasis žalvario amžius Pietų Lietuvoje“, *LA*, 1999, t. 16, p. 19–29.
- Rimantienė R., d „Žaliosios žalvario amžiaus gyvenvietė“, *LA*, 1999, t. 16, p. 217–228.
- Rimantienė R., e „Pelesos paežerių akmens amžiaus stovyklos ir gyvenvietės“, *LA*, 1999, t. 16, p. 77–105.
- Rimantienė R., „Rutulinių amforų kultūra Vakarų Lietuvoje“, *LA*, 2002, t. 23, p. 41–50.
- Rossius K.O., „Die sogenannten Pfahlbauten Ostpreussens“, *Praehistorische Zeitschrift*, 1933, t. 24, p. 22–95.
- Rowley-Conwy P., „The Origin of Agriculture in Denmark: A Review of Some Theories“, *Danish Archaeology*, Odense, 1985, t. 4, p. 188–195.
- Rowley-Conwy P., „Palaeolithic and Mesolithic: From Culture to Behaviour“, in

- Building on the Past*, The Royal Archaeological Institute, 1994, p. 75–89.
- Sawicki L., „Przemysł świdzki stanowiska wydmowego Świdry Wielkie I“, *Przegląd Archeologiczny*, Poznań, 1935, t. 5.
- Schild R., „Paleolit końcowy i schyłkowy“, *Materiały do prahistorii ziem Polskich*, Warszawa, 1935.
- Schild R., „Późny paleolit“, *Prahistoria ziem Polskich*, t. 1: *Paleolit i mezolit*, Wrocław, 1975, p. 159–338.
- Schwabedissen H., „Sinngehalt und Abgrenzung des Mesolithicum nach den Forschungsergebnissen im nördlichen Teil des europäischen Kontinents“, *Report of the Vith International Congress on Quaternary – Warsaw*, 1961, Łódź, 1964, p. 383–404.
- Shennan S., *Bronze Age Copper Producers of the Eastern Alps at St. Veit-Klingberg*, Wien, 1960.
- Siemaszko J., „The Szczebra 14 site. A Key to Understanding the Paleolithic in the North-Eastern Part of Europe or Another Mystery?“, *LA*, 2000, t. 19, p. 251–266.
- Sørensen K.A., „A Zoological Investigation of the Bone Material from Sværdborg I-1943“, *Arkæologiske Studier*, Copenhagen, 1976, t. 3, p. 137–148.
- Speth J.D., „Seasonality, Resource Stress, and Food Sharing in So-called „Egalitarian“ Foraging Societies“, *Journal of Anthropological Archaeology*, 1990, nr. 9, p. 148–188.
- Stančikaitė M., *Gamtiniai ir žmogaus veiklos sąlygoti aplinkos pokyčiai Lietuvos teritorijoje vėlyvajame ledynmetyje ir holocene. Daktaro disertacijos santrauka*, Vilnius, 2000.
- Storå J., „Reading Bones. Stone Age Hunters and Seals in the Baltic“, *Stockholm Studies in Archaeology*, Stockholm, 2001, t. 21.
- Straus L.G., Eriksen B.V., Erlandson J.M., Yesner D.R., *Humans at the End of the Ice Age. Archaeology of the Pleistocene-Holocene Transition*, New York, 1996.
- Sulgostowska Z., *Prahistoria międzyrzeczca Wisły, Niemna i Dniestru u schyłku plejstocenu*, Warszawa, 1989.
- Szymczak K., *Epoka kamienia Polski Północno-Wschodniej na tle Środkowo-europejskim*, Warszawa, 1995.
- Szmyt M., *Spoleczności kultury amfor kulistych na Kujawach*, Poznań, 1996.

- Szmyt M., „Between West and East People of the Globular Amphora Culture in Eastern Europe: 2950–2350 BC“, *Baltic-Pontic Studies*, Poznań, 1999, t. 8.
- Szukiewicz W., a „Poszukiwania archeologiczne w powiatach Lidzkim i Trockim (gub. Wileńska)“, *Światowit*, Warszawa, 1901, t. 3, p. 3–30.
- Szukiewicz W., b *Szkice z archeologii przedhistorycznej Litwy*, d. 1: *Epoka kamienia w gub. Wileńskiej*, Wilno, 1901.
- Szukiewicz W., „Poszukiwania archeologiczne w powiecie Lidzkim gub. Wileńskiej“, *Materiały Komisji antropologiczno-archeologiczne i etnograficzne Akademii Umiejętności w Krakowie*, Kraków, 1907, t. 10, I, p. 25–45.
- Szukiewicz W., „Ślady epoki kamiennej w gub. Wileńskiej“, *Kwartalnik Litewski*, Petersburg, 1910, t. 1, p. 48–62.
- Šatavičius E., „Pasienių I mezolitinės stovyklavietės tyrinėjimai“, *ATL 1990 ir 1991 metais*, Vilnius, 1992, p. 34–36.
- Šatavičius E., „Pasienių 1-osios akmens amžiaus gyvenvietės tyrinėjimai“, *ATL 1992 ir 1993 metais*, Vilnius, 1994, p. 34–36.
- Šatavičius E., a „Vilniaus rajono akmens amžiaus paminklų tyrinėjimai“, *ATL 1994 ir 1995 metais*, Vilnius, 1996, p. 26–29.
- Šatavičius E., b „Akmens amžiaus gyvenviečių tyrinėjimai Žemimosios baseine“, *ATL 1994 ir 1995 metais*, Vilnius, 1996, p. 30–34.
- Šatavičius E., „Vėlyvoji Svidrų kultūra“, *Kultūros paminklai*, Vilnius, 1997, t. 4, p. 3–15.
- Šatavičius E., a „Pasienių 1-osios akmens amžiaus gyvenvietės tyrinėjimai“, *ATL 1996 ir 1997 metais*, Vilnius, 1998, p. 41–43.
- Šatavičius E., b „Rėkučių 1-osios akmens amžiaus gyvenvietės tyrinėjimai“, *ATL 1996 ir 1997 metais*, Vilnius, 1998, p. 43–45.
- Šatavičius E., c „Sudotos archeologijos paminklų komplekso tyrinėjimai 1996–1997 metais“, *ATL 1996 ir 1997 metais*, Vilnius, 1998, p. 45–50.
- Šatavičius E., „Nauji akmens amžiaus paminklai Rytų ir Pietų Lietuvoje“, *ATL 1998 ir 1999 metais*, Vilnius, 2000, p. 76–81.
- Šatavičius E., a *Vėlyvojo paleolito kultūros ir jų likimas mezolite. Daktaro disertacijos santrauka*, Vilnius, 2001.

- Šatavičius E., b *Vėlyvojo paleolito kultūros ir jų likimas ankstyvajame mezolite. Daktaro disertacija*. Humanitariniai mokslai, istorija (05 H), VUB, F76-4029, Vilnius, 2001.
- Šatavičius E., a „Hamburgo kultūros radiniai Lietuvoje“, *LA*, 2002, t. 23, p. 163–186.
- Šatavičius E., b „Sudotos archeologinių paminklų komplekso tyrinėjimai“, *ATL 2000 metais*, Vilnius, 2002, p. 21–22.
- Šnore R., „Budjankas un Jurizdikas apmetnes Lielā Ludzas ezera piekrastē“, *Latvijas vēstures institūta žurnāls*, Rīga, 1995, nr. 3 (16), p. 9–27.
- Šturms E., *Akmenslaikmets Latvijā*, Rīga, 1927.
- Šturms E., „Ein steinzeitlicher Wohnplatz am Zebrus-See in Kurzeme“, *Congressus secundus Archaeologorum Baltico-rum*, Rigae, 1931, p. 411–422.
- Šturms E., „Die ältere Bronzezeit im Ostbaltikum“, *Vorgeschichtliche Forschungen*, 1936, sgs. 10.
- Šturms E., *Die steinzeitlichen Kulturen des Baltikums*, Bonn, 1970.
- Taylor K.C., Lamorey G.W., Doyle G.A., Alley R.B., Grootes P.M., Mayewski P.A., White J.W.C., Barlow L.K., „The „Flickering Switch“ of the Late Pleistocene Climatic Change“, *Nature*, 1993, t. 361, p. 432–436.
- Tallgren A.M., „Zur Archäologie Eestis. I. Vom Anfang der Besiedelung bis etwa 500 n. Chr.“, *Acta et Commentationes Universitatis Tartuensis (Dorpatensis)*, Dorpat, 1922.
- Tarasenka P., „Ieškojimai Neries ir Šventosios santeklyje“, *Mūsų senovė*, Kaunas, 1922, t. 4/5, p. 574–590.
- Tarasenka P., *Lietuvos archeologijos medžiaga*, Kaunas, 1928.
- Taute W., *Die Stielspitzen-gruppen im Nördlichen Mitteleuropa*, Köln, 1968.
- Tebelškis P., „Gyvakarų kapinynas“, *ATL 2000 metais*, Vilnius, 2002, p. 24–25.
- Timofeev V.I., „On the Early Neolithic Links between the East-Baltic Area and Fenno-Scandia“, *ISKOS*, Vommala, 1984, t. 4, p. 36–41.
- Timofeev V.I., „On the Problem of the Early Neolithic in the East Baltic Area“, *Acta Archaeologica*, København, 1988, t. 58–1987, p. 207.
- Timofeev V.I., Zaitseva G.I., Possnert G., „The Radiocarbon Chronology of Zed-

- mar Neolithic Culture in the South-Eastern Baltic Area“, *Światowit*, Warszawa, 1994, t. 39, p. 125–134.
- Tischler O., „Bericht über die Wanderungen auf der Kurischen Nehrung“, *Schriften der Physikalisch-ökonomischen Gesellschaft zu Königsberg*, Königsberg, 1874, t. 15, p. 25–27.
- Tischler O., „Beiträge zur Kenntnis der Steinzeit in Ostpreußen und den angrenzenden Gebieten“, *Schriften der Physikalisch-ökonomischen Gesellschaft zu Königsberg*, Königsberg, 1882, t. 23, p. 17–40.
- Tyszkiewicz E., *Badania archeologiczne nad zabytkami przedmiotów sztuki rzemiosł i t. d. w dawnej Litwie i Rusi Litewskiej*, Wilno, 1850.
- Tyszkiewicz K., *O Kurbanach na Litwie i Rusi Zachodniej*, Wilno, 1868.
- Torroni A. et al., „mtDNA Analysis Reveals a Major Late Paleolithic Population Expansion from Southwestern to North-eastern Europe“, *American Journal of Human Genetics*, 1998, t. 62, p. 1137–1152.
- Vankina L., *The Collection of Stone Age Bone and Antler Artefacts from Lake Lubana*, Rīga, 1999.
- Vasks A., „Latvian Archaeology: Research and Conclusions“, *Inside Latvian Archaeology*, Göteborg, 1999, p. 3–88.
- Volkaitė-Kulikauskienė R., „Narkūnų Didžiojo piliakalnio tyrinėjimų rezultatai“, *LA*, 1986, t. 5, p. 5–49.
- Welinder S., „Pre-Neolithic Farming in the Scandinavian Peninsula“, *Harvesting the Sea, Farming the Forest*, Sheffield, 1998, p. 165–173.
- Whittle A., *Europe in the Neolithic*, Cambridge, 1996.
- Więckowska H., „Społeczności łowiecko-rybackie wczesnego holocenu“, in *Prabistoria ziem Polskich*, t. 1: *Paleolit i mezolit*, Wrocław, 1975, p. 339–348.
- Więckowska H., Marczak M., „Próba podziału kulturowego mezolitu Mazowsza“, in *Materiały do prahistorii plejstocenu i wczesnego holocenu Polski*, Warszawa, 1967.
- Wiślański T., „Dalszy rozwój ludów neolitycznych. Plemiona amfor kulistych“, *Prabistoria ziem Polskich*, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, 1979, t. 2, p. 261–299.

- Wobst M., „Boundary Conditions for Paleolithic Social Systems: a Simulation Approach“, *American Antiquity*, 1974, t. 39, p. 147–178.
- Wobst M., „The Demography of Finite Populations and the Origin of Incest Taboo“, *Population Studies in Archaeology and Biological Anthropology. Memoirs of the Society for American Archaeology*, Washington, 1975, t. 30, p. 75–81.
- Wobst M., „Locational Relationships in Palaeolithic Society“, *Journal of Human Evolution*, 1976, nr. 5, p. 49–58.
- Zagorska I., „The Mesolithic in Latvia“, *Acta Archaeologica*, København, 1992, t. 63, p. 97–117.
- Zagorska I., „The First Radiocarbon Datings from Zvejnieki Stone Age Burial Ground, Latvia“, *ISKOS*, Helsinki: Helsingfors, 1997, nr. 11, p. 42–47.
- Zagorska I., „The Earliest Settlement of Latvia“, *Pact*, 1999, nr. 57, p. 142.
- Zagorska I., „Sea Mammal Hunting Strategy in the Eastern Baltic“, *LA*, 2000, t. 19, p. 275–286.
- Zagorska I., a „Daži savācējsaimniecības aspekti Austrumbaltijā“, *Latvijas vēstures institūta žurnāls*, Rīga, 2000, nr. 2, p. 5–23.
- Zagorskis F., „Jauni materiāli par neolītu Latvijas austrumu daļā“, *Latvijas PSR Zinātņu Akadēmijas vēstis*, Rīga, 1965, nr. 6 (215), p. 35–50.
- Zagorskis F., *Zvejnieku akmens laikmeta kapulauks*, Rīga, 1987.
- Аникович М.В., Тимофеев В.И., «Вооружение и вооруженные конфликты в каменном веке», in *Военная археология*, Санкт-Петербург, 1998, p. 16–20.
- Артемко И.И., *Племена Верхнего и Среднего Поднепровья в эпоху бронзы*, Москва, 1967.
- Артемко И.И., «Культуры позднего бронзового века южной полосы лесов Европейской части СССР», in *Археология СССР. Эпоха бронзы лесной полосы СССР*, Москва, 1987, p. 106–119.
- Баланкин С.А., Нужный Д.Ю., «Хозяйственно-экономическое развитие в голоцене и проблема археологических критериев мезолита», in *Каменный век на территории Украины*, Киев, 1990, p. 90–101.

- Zaliznyak L.L., „The Swidrian Reindeer-Hunters of Eastern Europe“, *Beiträge zur Ur- und Frühgeschichte Mitteleuropas*, Wilkau-Hasslau, 1995, t. 5.
- Zaliznyak L.L., *a Mesolithic Forest Hunters in Ukrainian Polesye*, Oxford, 1995.
- Zhilin M., „Chronology of the Transition from the Mesolithic to the Neolithic in the Forest Zone of Eastern Europe“, *LA*, 2000, t. 19, p. 287–297.
- Zvelebil M., Rowley-Conwy P., „Transition to Farming in Northern Europe: a Hunter-gatherer Perspective“, *Norwegian Archaeological Review*, Oslo, 1984, t. 17 (2), p. 104–128.
- Zvelebil M., „Plant Use in the Mesolithic and its Role in the Transition to Farming“, *Proceedings of the Prehistoric Society*, Sheffield, 1994, nr. 60, p. 35–74.
- Zvelebil M., „Agricultural Frontiers, Neolithic Origins, and the Transition to Farming in the Baltic Basin“, *Harvesting the Sea, Farming the Forest*, Sheffield, 1998, p. 9–27.
- Žilinskas J., *Akmens periodo (mesolithicum-neolithicum) žmogus Žemaitijoje ir Suvalkijoje, jo kilmė ir jojo ainiai*, Kaunas, 1931.
- Žilinskas J., *Lietuvių protėviai*, Kaunas, 1937.
- Žurek J., „Osada z młodziej epoki kamiennej w Rzucewie, pow. wejherowski, i kultura rzucewska“, *Fontes Archaeologici Posnaniensis 1953*, Poznań, 1953, t. 4, p. 1–42.
- Вайтекунас П., *К истории накопления материала о ледниковых отложениях Прибалтики и основным этапам его обобщения. Материковое оледенение и ледниковый морфогенез*, Вильнюс, 1969, p. 11–64.
- Ванкина Л.В., *Торфяниковая стоянка Сарпате*, Рига, 1970.
- Васк А.В., *Керамика эпохи поздней бронзы и раннего железа Латвии*, Рига, 1991.
- Галибин В.А., Тимофеев В.И., «Новый подход к разработке проблемы выявления источников кремневого сырья для культур каменного века Восточной Прибалтики», in *Археологические вести*, Санкт-Петербург, 1993, p. 13–17.
- Граудонис Я., *Латвия в эпоху поздней бронзы и раннего железа*, Рига, 1967.

- Гурина Н.Н., *Оленеостровский могильник*, Москва–Ленинград, 1956.
- Гурина Н.Н., «Новые данные о каменном веке северо-западной Беларуси», *МИА*, 1965, nr. 131, p. 141–203.
- Гурина Н.Н., «Из истории древних племен западных областей СССР», *МИА*, 1967, nr. 47.
- Гурина Н.Н., *Древние кремнедобывающие шахты*, Ленинград, 1976.
- Гурина Н.Н., Крайнов Д.А., «Льяловская культура», in *Неолит Северной Евразии*, Москва, 1996, p. 173–182.
- Гурина Н.Н., «Культура гребенчато-ямочной керамики (прибалтийская)», in *Неолит Северной Евразии*, Москва, 1996, p. 147–151.
- Даниленко В.Н., «Буго-Днестровская культура», in *Археология Украинской ССР*, Киев, 1985, p. 118–126.
- Денисова Р.Я., Граудонис Я.Я., Гравере Р.У., *Кривуканский могильник эпохи бронзы*, Рига, 1985.
- Долуханов П.М., Микляев А.М., «Хозяйство и расселение древнего поселения Юга Псковской области», in *Человек и окружающая среда в древности и средневековье*, Москва, 1985, p. 51–58.
- Загорска И., Загорскис Ф., «Мезолит Латвии», *КСИА*, Москва, 1977, t. 149, p. 69–75.
- Загорска И.А., «Ранний мезолит на территории Латвии», *Latvijas PSR Zinātņu Akadēmijas vēstis*, Rīga, 1981, nr. 2 (403), p. 53–65.
- Загорска И.А., *Костяные орудия охоты и рыболовства каменного века на территории Латвии. Автореф. канд. дис. истор. наук*, Вильнюс, 1983.
- Загорска И.А., «Рыболовство и морской промысел в каменном веке на территории Латвии», in *Рыболовство и морской промысел в эпоху мезолита – раннего металла*, Ленинград, 1991, p. 39–64.
- Зайковский Э.М., «Раскопки неолитических поселений в бассейне р. Диснь», in *Archaeologinės ir numizmatinės medžiagos komplektavimas ir konservavimas*, Vilnius, 1983, p. 46–48.
- Зализняк Л.Л., *Мезолит Юго-Восточного Полесья*, Киев, 1984.
- Зализняк Л.Л., «Культурно-хронологическая периодизация мезолита Новгород-Северского Полесья», in *Памятники каменного века Левобережной Украины*, Киев, 1986, p. 74–142.
- Зализняк Л.Л., *Охотники на северного оленя Украинского Полесья эпохи финального палеолита*, Киев, 1989.
- Зализняк Л.Л., *Население Полесья в мезолите*, Киев, 1991.
- Зализняк Л.Л., *Передісторія України X–V тис. до н.е.*, Київ, 1998.
- Зальцман Э.Б. Поселения культуры шнуровой керамики на территории Калининградской области. Калининград, 2004.
- Исаенко В.Ф., *Неолит Припятского Полесья*, Минск, 1976.
- Исаенка У.Ф., «Днепра-донецкая культура», *Археология Беларуси*, Минск, 1997, p. 127–145.
- Калечыц А., Чарняўскі М., «Плямены на тэрыторыі Беларусі ў новым каменным веку (неаліце)», *Гісторыя Беларусі*, Мінск, 2000, t. 1, p. 34–52.
- Ковнурко Г.М., «Некоторые сведения о кремневых выходах на Северо-Западе СССР», *МИА*, 1973, nr. 173, p. 39–41.
- Кольцов Л.В., *Финальный палеолит и мезолит Южной и Восточной Прибалтики*, Москва, 1977.
- Кольцов Л.В., Жилин М.Г., *Мезолит Волго-Окского междуречья. Памятники бутувской культуры*, Москва, 1999.
- Крайнов Д.А., «Волосово-Даниловский могильник фатьяновской культуры», *Советская археология*, Москва, 1964, nr. 4.
- Крайнов Д.А., «Верхневолжская культура», in *Археология*, Москва, 1996, p. 166–173.
- Кривальцэвіч М.М., «Помнікі тшцінецкага часу на поўдні Беларусі», *ГАЗ*, 1995, nr. 5, p. 3–32.
- Кривальцэвіч М.М., «Азярне 1 – паселіща эпохі бронзы на поўначы Палесься», *Матэрыялы на археалогіі Беларусі*, Мінск, 1998, nr. 2.
- Кривальцэвіч М.М., «Матэрыялы неаліта і бронзавага веку з Беларусі ў фондах Варшаўскага археалагічнага музея», *ГАЗ*, 1999, nr. 14, p. 68–82.
- Леруа-Гуран, «Религии доистории», in *Первобытное искусство*, Новосибирск, 1971, p. 80–90.
- Лозе И.А., «Новый центр обработки янтаря эпохи неолита в Восточной Прибалтике», *Советская археология*, Москва, 1969, nr. 3, p. 124–134.
- Лозе И.А., *Поздний неолит и ранняя бронза Лубанской равнины*, Рига, 1979.
- Лозе И.А., *Поселения каменного века Лу-*

- банской низины. Мезолит, ранний и средний неолит, Рига, 1988.
- Лозе И., а «Поселения раннего неолита на территории Лубанской низины», in *Проблемы изучения раннего неолита лесной полосы европейской части СССР*, Ижевск, 1988, p. 22–31.
- Ляшкевич Э.А., «Ихтиофауна стоянок каменного и бронзового веков Северной Беларуси», *ГАЗ*, 2001, nr. 16, p. 89–91.
- Мартынова Е.П., «Социальная организация», in *Сальмский край*, Екатеринбург, 2000, p. 199–210.
- Матюшин Г.Н., *Мезолит Южного Урала*, Москва, 1976.
- Митрофанов А.Г., *К истории населения средней Белоруссии в эпоху раннего железа. Автореферат диссертации*, Ленинград, 1955.
- Моора Х.А., «О древней территории расселения балтских племен», *Советская археология*, 1958, t. 2, p. 9–32.
- Ошибкина С.В., «Каргопольская культура и памятники типа Модлона», in *Археология. Неолит Северной Евразии*, Москва, 1996, p. 221–230.
- Паавер К., *Формирование териофауны и изменчивость млекопитающих Прибалтики в голоцене*, Тарту, 1965.
- Покровский Ф.Ф., «Археологическая карта Виленской губернии», in *Труды Виленского отделения Московского предварительного комитета по устройству в Вильне IX археологического съезда*, Вильна, Вильно, 1893.
- Разлуцкая А.А., «Промысел медведя в позднем неолите и ранней бронзе Северной Белоруссии», *ГАЗ*, 2001, nr. 16, p. 86–88.
- Римантене Р.К., «Стоянки раннего неолита в юго-восточной Литве», in *Древности Белоруссии*, Минск, 1966, p. 54–62.
- Римантене Р.К., *Палеолит и мезолит Литвы*, Вильнюс, 1971.
- Римантене Р.К., «Основные черты мезолита Литвы», *КСИА*, Москва, 1977, t. 149, p. 66–69.
- Римантене Р.К., «Типология палеолитических и мезолитических наконечников Прибалтики», in *Орудия каменного века*, Киев, 1978, p. 20–31.
- Розуа Ж.Ж., «Копьёметалка и лук доисторических охотников. Техника и сравнительная демография», *Российская археология*, 1996, nr. 2, p. 5–21.
- Симченко Ю.Б., *Культура охотников на оленей Северной Евразии*, Москва, 1976.
- Синицына Г.В., *Исследование финально-палеолитических памятников в Тверской и Смоленской областях*, Санкт-Петербург, 1996.
- Спицын А.А., «Литовские древности», in *Tauta ir žodis*, Kaunas, 1925, p. 112–171.
- Телегин Д.Я., «Днепро-донецкая культура», in *Археология Украинской ССР*, Киев, 1985, p. 156–172.
- Телегин Д.Я., Титова Е.Н., *Поселения днепро-донецкой общности эпохи неолита*, Киев, 1998.
- Тимофеев В.И., «Памятники каменного века восточной части Калининградской области», *КСИА*, Москва, 1979, p. 61–69.
- Тимофеев В.И., *Неолитические памятники Калининградской области и их место в неолите Прибалтики. Автореферат кандидатской диссертации*, Ленинград, 1980.
- Тимофеев В.И., «Памятники типа Цедмар», in *Археология. Неолит северной Евразии*, Москва, 1996, p. 162–165.
- Тимофеев В.И., «Цедмарская культура в неолите Восточной Прибалтики», *Тверской археологический сборник*, Тверь, 1998, 3 leid., p. 273–280.
- Урбан Ю.И., «К вопросу о ранне-неолитических комплексах в Калининском Поволжье», in *Восточная Европа в эпоху камня и бронзы*, Москва, 1976, p. 64–70.
- Фосс М.Е., «Древнейшая история Севера Европейской части СССР», *МИА*, 1952.
- Чернявский М.М., «Некоторые итоги изучения неолитических поселений Белорусского Понеманья», in *Древности Белоруссии*, Минск, 1966, p. 83–97.
- Чарняўскі М.М., *Неаліт Беларускага Панямоння*, Мінск, 1979.
- Чарняўскі М.М., Кудрашоў В.Я., Ліпніцкая В.Л., *Старажытныя шахцеры на Росі*, Мінск, 1996.
- Чарняўскі М.М., Исаенка У.Ф., «Неманская культура», *Археология Беларуси*, Минск, 1997, p. 145–170.
- Чарняўскі М.М., «Паўночнабеларуская культура», *Археология Беларуси*, Минск, 1997, p. 311–330.
- Яблонские-Римантене Р.К., «Мезолит Литвы», *Краткие сообщения Института истории материальной культуры*, Москва, 1952, nr. 42, p. 40–52.

Яблонските-Римантене Р.К., «Стоянка каменного века Эйгуляй», *Труды прибалтийской объединенной комплексной экспедиции*, Москва, 1959, т. 1.

Яблонските-Римантене Р.К., «Периодизация мезолитических стоянок Литвы», *МИА*, 1966, р. 75–87.

Яните К.Л., «Рыболовство и морской промысел на территории Эстонской ССР», in *Рыболовство и морской промысел в эпоху мезолита-раннего металла*, Ленинград, 1991, р. 25–38.

Яните Л.Ю., *Поселения эпохи неолита и раннего металла в приустье реки Эмайгыги*, Таллин, 1959.

Sutruppinimai

- AB – *Archaeologia Baltica*, Vilnius
 ATL – *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje*
 BAR – *British Archeological Reports*
 GEG – *Schriften der Gelehrten estnischen Gesellschaft*, Dorpat
 JDA – *Journal of Danish Archaeology*
 LA – *Lietuvos archeologija*, Vilnius
 LIM – *Lietuvos istorijos metraštis*
 LKI – *Iš lietuvių kultūros istorijos*, Vilnius
 MADA – *Lietuvos TSR mokslų akademijos darbai. Ser. A.*, Vilnius
 Sb. Prussia – *Sitzungsberichte der Altertumsgesellschaft Prussia*, Königsberg

- КСИА – *Краткие сообщения института археологии АН*
 МИА – *Материалы и исследования по археологии СССР*, Москва–Ленинград
 ГАЗ – *Гістарычна-археалагічны зборнік*, Мінск

Asmenvardžių rodyklė

- Adams J.W. 40
 Äyräpää A. 133, 168
 Akerlund A. 71
 Alley R.B. 61
 Ammerman L.L. 205
 Andersen S.H. 23
 Antanaitis I. 108, 111, 112, 113, 115, 137, 160
 Antanaitis-Jacobs I. 54, 108
 Antoniewicz W. 29, 56, 57, 110
 Art E. 157
 Aspelin J.R. 110

 Balčiūnienė I. 101
 Baldia O.M. 115
 Baltrūnas V. 63
 Becker C.J. 54
 Behre K.E. 171
 Bernotaitė A. 110, 135, 139
 Bērziņš V. 167
 Bezenbergeris A. 110, 232, 291, 293
 Bibikova V. 171
 Bilskienė R. 155
 Birdsall J.B. 41
 Björck S. 61
 Bokelmann K. 81
 Bokiniec A.Z. 266
 Braidwood R. 51
 Bratlund B. 47
 Brazaitis Dž. 60, 111, 112, 118, 127, 128, 129, 136, 139, 142, 144, 175, 259, 268, 271, 282
 Brinkhuizen D.C. 161
 Briusovas V. 237
 Broadbent N. 64
 Buchvaldek M. 238
 Butrimaitė D. 60
 Butrimas A. 60, 69, 82, 97, 100, 101, 111, 118, 186, 194, 239, 240, 249, 259, 283

 Cavalli-Sforza L.L. 38, 205
 Childe V.G. 105
 Clark J.G.D. 29, 52
 Condstandse-Westermann T. 40
 Czebreszuk J. 138, 262

 Čarniauskis M. 137
 Česnys G. 101, 217

 Dąbrowski J. 258, 276, 279, 290
 Danilaitė E. 305
 Darwin Ch. 199
 Daugirdas T. 110
 Daugnora L. 108, 111, 149, 150, 154, 155, 156, 161, 162, 170, 172, 269
 Djakonova V.P. 193

 Ebbesen K. 167
 Ehrlich B. 174
 Engel C. 110, 258, 272, 290, 296
 Enghoff I.B. 160
 Erikson G. 150, 160

 Ferguson B.R. 151
 Fiedorsczuk J. 33, 172
 Fischer A. 23
 Formicola V. 39

 Gaerte W. 110, 290
 Galiński T. 51, 77
 Giannecchini M. 39
 Gimbutienė, Gimbutas M. 191, 212, 214, 216, 237, 249, 253, 290, 317
 Girininkas A. 54, 60, 69, 108, 111, 112, 113, 115, 118, 124, 132, 136, 137, 139, 142, 144, 149, 154, 156, 162, 165, 170, 172, 178, 188, 191, 194, 249, 259, 268, 269, 270, 283
 Gloger Z. 56, 110
 Graudonis J. 283, 300, 302
 Grewingk K. 56, 69, 92, 110
 Grigalavičienė E. 253, 289, 293, 300, 301, 311
 Grinevičiūtė G. 111, 112, 118, 139, 144
 Grižas G. 139, 144
 Grøn O. 83
 Gumiński W. 33, 138, 172
 Gurina N. 118, 135

 Håland R. 78
 Hardingas A.F. 256, 257
 Harris M. 178
 Hausmann R. 107
 Heydeck J. 313
 Hoffmann M.J. 297
 Hollack E. 110
 Horwittz J. 54

- Howe B. 51
Hufthammer A.K. 155, 161
Hulthen B. 160
- Ilkiewicz J. 171
Indreko R. 69
Indrelid S. 64, 81
Iršėnas M. 111, 187
Iversen J. 61
- Jaanits K. 69, 150, 157, 171
Jaanits L. 69, 118
Jablonskis K. 57, 58, 110, 293
Jablonskytė R. 29, 58
Jablonskytė-Rimantienė R. 58, 59, 67, 110, 135, 242
Janievičius O. 35
Jankauskas R. 101, 154, 247
Juodagalvis V. 60, 65, 81, 86, 111, 136, 139, 144, 175, 244, 269, 281
- Kabailienė M. 63, 108, 322
Kadrow S. 267
Karlenby L. 255
Kasakoff A.B. 40
Katinas V. 167
Kazakevičius V. 239, 240, 307
Kelertas K. 108
Kempysty E. 138, 261
Kilian L. 285
Kiselienė D. 108
Klebs R. 167, 188
Kłosińska E. 291
Kolcov L. 29
Koško A. 137
Kostrzewski J. 110
Kozłowski J.K. 29, 31, 64
Kozłowski S.K. 29, 31, 51, 64, 75
Kozłowski L. 28, 29, 110
Kraszewski J.I. 110
Kriiska A. 114, 155, 157, 167, 178, 273
Krukowski S. 28, 29
Krzywicki L. 300, 302
Kukawka S. 138
Kulikauskas P. 58, 113, 118, 293, 297, 312
Kulikauskienė R. 113
Kunskas R. 259
- Lang V. 238, 247, 273
Leroi-Gourhan A. 191, 193
Levkovskaja G. 108
Lizot J. 151
Lõugas L. 150, 160, 161, 171, 178, 270
Loze I. 114, 156, 167
Lubbock J. (Lord Averbury) 105, 197
- Lubicz-Niezabitowski E. 174
Luchtanas A. 297, 300, 301, 304, 312, 315
- Machnik J. 223, 238, 248, 259, 291
Makarowicz P. 266, 268, 299, 300
Maldre L. 157
Marczak M. 75
Matiskainen H. 61
Mazurowski R.E. 167
Mažeika J. 109
Merkevičius A. 194, 293, 306
Merkys V. 58
Montelijus O. 256, 257, 258, 259, 266, 276, 290, 292, 297, 301
- Narbutas T. 110
Nevell R.R. 40
- Ogrinc N. 111, 160
Okulicz J. 241, 258, 290, 292, 295, 296, 311, 313
Okulicz Ł. 279, 290, 311
Olsen A.B. 64
Olszewski P. 138
Oshibkina S. 68
Ostrauskas T. 22, 33, 60, 65, 69, 71, 74, 75, 77, 81, 82, 111, 136, 137, 138, 139, 144, 322
- Paaver K. 213
Petrošius R. 109
Piličiauskas G. 111, 128, 136, 139, 142, 144, 146, 166
Piontek J. 39
Pokrovskij F. 110
Possnert G. 71, 120
Prescott C. 54
Price T.D. 40, 41, 51
Puzinas J. 57, 58, 82, 107, 110, 111, 113, 290
- Rajewski Z.A. 311
Regnell M. 71
Reinecke P. 256, 257, 290, 292
Renfrew C. 249
Riehl S. 108
Rimantienė R. 22, 23, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 54, 57, 58, 59, 60, 63, 66, 68, 72, 74, 77, 80, 84, 86, 90, 101, 107, 109, 111, 112, 113, 118, 135, 138, 139, 140, 144, 147, 148, 150, 154, 161, 162, 164, 165, 167, 170, 172, 174, 175, 176, 188, 191, 198, 201, 217, 219, 231, 234, 238, 239, 242, 244, 249, 259, 262, 263, 297, 322

- Rossius K.O. 313
Rowley-Conwy P. 53, 108, 170, 171
Rudinskis M. 75
- Sawicki L. 29
Scherbring O. 291
Schild R. 28, 29, 30, 33
Schwabedissen H. 81
Shennan S. 254
Sidrys R.V. 315
Siemaszko J. 86
Skaarup J. 83
Sørensen K.A. 83
Sosnowska J. 138
Speth J.D. 170
Spicyn A. 58, 110
Stancikaitė M. 108, 172, 273
Steponaitis V. 60, 69
Storå J. 150
Straus L.G. 46
Struve K. 238
Sulgostowska Z. 24, 29
Szymczak K. 136
Szmyt M. 138, 175, 215, 216
Szukiewicz W. 29, 56, 110
- Šatavičius E. 22, 33, 60, 65, 69, 118, 165, 322
Šnore R. 154
Šturms E. 107, 118, 239, 258, 290, 291
- Taylor K.C. 61
Tylor E.B. 191
Tallgren A.M. 69
- Аникович М.В. 151
Артеменко И.И. 267, 285
- Баланкин С.А. 52
- Вайтекунас П. 19
Ванкина Л.В. 157
Васкс А.В. 300
- Галибин В.А. 165
Гравере Р.У. 283, 285
Граудонис Я. 283, 285, 293, 307, 311
Гурина Н.Н. 115, 131, 135, 163, 164, 165, 167, 171, 178, 191
- Даниленко В.И. 140
Денисова Р.Я. 283, 285
Долуханов П.М. 172
- Tarasenka P. 56, 110, 300
Tautavičius A. 113
Taute W. 29
Tebelskis P. 239
Thomsen Ch. J. 197, 309
Timofeev V. 54, 118, 120, 136,
Tischler O. 110
Tiškevičius (Tyszkiewicz) E. 56, 110
Tiškevičius (Tyszkiewicz) K. 110
Torrioni A. 38
- Urbanavičius B. 247
- Vankina L. 150, 155, 157, 162, 270
Vasks A. 273
Vestrop H. 51
Volkaitė-Kulikauskienė R. 301
- Welinder S. 171
Whittle A. 182
Więckowska H. 75
Wiślański T. 216
Wobst M. 40, 41
- Zagorska I. 54, 71, 86, 132, 150, 160, 161
Zagorskis F. 99, 118, 150, 168, 253
Zaitseva G.I. 120
Zalizniakas (Zaliznyak) L. 22, 29, 40, 41, 42, 45, 75
Zhilin M. 140
Zvelebil M. 108, 170, 172, 184, 202, 273
- Žilinskas J. 57
- Жилин М.Г. 64
- Загорска И.А. 69, 124, 150, 155, 157, 158
Загорскис Ф. 69
Зайковский Э.М. 132
Зализняк Л.Л. 22, 24, 31, 35, 41, 42, 45, 52, 64, 75, 82, 83, 84, 85, 95
- Исаенка В.Ф. 135, 138
Исаенко В.Ф. 135, 143
- Калечыц А. 137, 146
Ковнурко Г.М. 165
Кольцов Л.В. 31, 32, 64
Крайнов Д.А. 115, 165, 167, 175, 267
Кудрашоў В.Я. 163, 165, 271
Крывальцэвич М.М. 262, 285

- Лозе И.А. 69, 120, 154, 158, 172, 244, 262, 268, 269
 Ліпніцкая В.Л. 163, 165, 271
 Леруа-Гуран А. 194
 Ляшкевич Э.А. 271
- Мартынова Е.П. 97
 Матюшин Г.Н. 52, 64
 Микляев А.М. 172
 Мигрофанов А.Г. 300
- Нужный Д.Ю. 52
- Ошибкина С.В. 167
- Паавер К. 156
 Покровский Ф.Ф. 110
- Разлуцкая А.А. 156
 Римантене Р.К. 22, 24, 29, 31, 58, 59, 65, 90, 135, 138, 144
 Розуа Ж.Ж. 41
- Симченко Ю.Б. 42
 Синицына Г.В. 24
 Спицынъ А.А. 58, 110
- Телегин Д.Я. 140, 142
 Тимофеев В.И. 142, 149, 151, 154, 156, 165, 172
 Титова Е.Н. 142
- Урбан Ю.И. 167
- Фосс М.Е. 167
- Чарняўски М.М. 111, 120, 132, 135, 137, 138, 144, 146, 163, 165, 166, 271
 Чернявский М.М. 135
- Яблонските Р.К. 58
 Яблонските-Римантене Р.К. 29
 Яните К. 158, 162
 Яните Л. 118, 132

Vietovardžių rodyklė

- Abuora, up., Latvija 114, 156, 185, 244, 269
 Afrika 13, 14
 Aistmarės 174
 Akalis, Estija 128, 132, 154, 178, 279
 Akmenskinė, Rietavo sav. t. 298
 Alaušas, ež., Utenos rj. 119, 180
 Alytus 43
 Alkiškiai, Kaliningrado sr. 290
 Alksniakiemis, Prienų rj. 59, 73
 Alksnynė, Neringos mst. d. 194
 Alpės 16, 208, 253, 266
 Alsėdziai, k., Plungės rj. 59, 93
 Altajus 193
 Amazonė, up. 178
 Amerika
 Šiaurės 16, 40, 42, 45, 53, 84, 204
 Pietų 204
 Anatolija 204, 292
 Ancilius, ež. 61, 62, 65, 93
 Anglija 83
 Apeninai 16
 Ariogala, Raseinių rj. 59, 94
 Arktika 61
 Artimieji Rytai 197, 204, 253, 309
 Asavecas, Baltarusija 156, 186, 188, 271
 Asva, Estija 270
 Atapuerka, Ispanija 14
 Atlantas 21, 61
 Aukštutinis Padneprys 169
 Austrija 208, 254, 310
 Azernojė, Baltarusija 262
 Azija
 Pietryčių 204
 Centrinė 204
- Balkanai 16, 204, 255
 Balkasodis, k., Alytaus rj. 313
 Balsupiai, Marijampolės sav. t. 59, 82, 90, 91, 94
 Baltarusija 72, 75, 108, 121, 128, 132, 135, 136, 137, 145, 146, 156, 171, 260, 262, 271, 278, 307
 Baltijos jūra 16, 20, 23, 61, 62, 63, 71, 117, 150, 154, 155, 156, 157, 161, 167, 168, 169, 205, 224, 227, 231, 234, 235, 247, 265, 266, 271, 272, 287, 292, 296, 315
 Baltijos ledyninis ež. 20, 21, 61, 62
- Barzdžio miškas, Varėnos rj. 110, 119, 138, 139, 144, 147, 148, 260
 Baudėjos, k., Prienų rj. 299, 312
 Bebrininkai, k., Vilkaviškio rj. 59, 92
 Benaičiai, k., Kretingos rj. 194, 239, 242
 Beniliuksas 18
 Berestavecias, Baltarusija 166
 Bilcingslebenas, Vokietija 15
 Bilingeno kalnas, Švedija 21
 Biržulis, ež., Telšių rj. 60, 66, 69, 71, 75, 77, 90, 97, 99, 111, 149, 154, 173, 193, 219, 233, 242, 263
 Biskupynas, Lenkija 310, 313
 Bjornsholmas, Danija 160
 Boršėvas, Rusija 76
 Botnijos įlanka 247
 Brajnikai, Lenkija 137
 Bratoniškės, k., Vilniaus rj. 279, 297
 Brikulio piliakalnis, Latvija 304
 Britų salos 201, 207, 249
 Brūžė, k., Kauno rj. 59, 73, 89
 Budjanka, Latvija 133
 Būdviečiai, k., Marijampolės rj. 56, 59, 92, 93
 Bugas, up. 74, 144
 Bukaučiškės, k., Alytaus rj. 59, 93
 Burtniekai, ež., Latvija 160
- Calovanė, Lenkija 29, 30, 33
 Chodosovičių pilkapynas, Baltarusija 267
 Chvalibogovicai, Lenkija 28
- Čekija 208, 287
 Čepelūnai, k., Varėnos rj. 59, 93, 94
- Daktariškė, k., Telšių rj. 9, 77, 119, 158, 210, 219, 233, 242, 246, 247
 Danija 18, 21, 22, 83, 115, 116, 167, 171, 203, 205, 208, 265
 Darsūniškis, k., Kaišiadorių rj. 59, 94
 Dauguva, up. 44, 118, 128, 131, 132, 134, 168, 169, 285, 300, 304, 307
 Dembkai, Lenkija 171
 Derežnyčia, ež., Varėnos rj. 59, 73, 76, 87
 Desna, up. 75
 Dysnykštis, ež., Ignalinos rj. 180
 Diuvenzė, Vokietija 67, 74
 Dmanisi, Gruzija 14, 15

Dnepras, up. 18, 22, 23, 36, 140, 143, 214, 300
 Dnestras, up. 36, 47, 208, 214, 235
 Donas, up. 36
 Donkalmis, s., Biržulio ež., Telšių rj. 9, 77, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 119, 154, 171, 194, 240, 242, 283
 Dorpartas (Tartu), Estija 56
 Dovydiškiai, k., Kėdainių rj. 59, 94
 Dovilai, k., Klaipėdos rj. 292
 Drąsėikiai, k., Kauno rj. 31, 59
 Dreniai, k., Telšių rj. 59, 60, 71, 75, 86
 Druja, up., Baltarusija 90
 Druskininkai 56, 59, 73, 79, 87, 310
 Dubas, ež., Varėnos rj. 149, 171
 Dubičiai, Varėnos rj. 31, 89, 94, 136, 138, 139, 140, 141, 144, 145, 147, 244, 260
 Dubokrajas, Rusija 174, 206
 Dudka, ež., Lenkija 33, 149, 174
 Dūkšto piliakalnis, Ignalinos rj. 302
 Dumblynė, s., Sartų ež. 283
 Dunojus, up. 204, 255, 268, 276
 Dusia, ež., Lazdijų rj. 269
 Dvietė, up., Latvija 132

Ēgliškiai, k., Kretingos rj. 293, 294, 295, 297, 311, 312
 Eiguliai, Kauno mst.d. 18, 29, 31, 32, 263
 Einiai, Latvija 244
 Elbė, up. 214
 Elnių s., Onegos ež., Rusija 191
 Ertebelė, Danija 160
 Estija 21, 56, 57, 58, 67, 68, 72, 75, 76, 83, 92, 93, 107, 108, 118, 128, 132, 154, 156, 161, 188, 273, 278, 279
 Eurazija 203
 Europa
 Pietų 52
 Rytų 23, 36, 60, 76, 140, 250
 Vakarų 38, 39, 45, 52, 53, 249, 256, 266, 267
 Vidurio 38, 39, 52, 54, 58, 114, 214, 238, 239, 253, 256, 266, 267, 288, 289, 321
 Šiaurės 38, 46, 61, 72, 268
 Ežerėlis, k., Kauno rj. 59, 92, 93
 Ežerynas, k., Alytaus rj. 18, 24, 26, 28, 29, 31, 32, 43, 44, 119, 138, 139, 147, 164

Gaidžių s., prie Kašėtų k., Varėnos rj. 73, 143
 Gaigalinė, k., Telšių rj. 242
 Galubalis, durpynas, Marijampolės sav. t. 82, 83, 84, 90, 94
 Gardinas, Baltarusija 165
 Geniakalnis, Utenos rj. 283

Gyvakarai, k., Kupiškio rj. 194, 239, 240, 264
 Glynas, ež. Varėnos rj. 24, 26, 59
 Glūkas, ež. ir k., Varėnos rj. 59, 60, 66, 86, 95, 120
 Gluobiai, k., Šakių rj. 59, 80, 81
 Gran Dolina, Ispanija 14, 15
 Grenlandija 61, 155, 157, 270
 Gribaša, k., Varėnos rj. 24, 26, 119, 120, 139, 144, 145, 147, 218
 Gribžiniai, k., Klaipėdos rj. 278
 Grinkiškis, k., Radviliškio rj. 194, 240
 Gulbiniškiai, k., Kalvarijos sav. t. 59, 92

Hafelis, up., Vokietija 90
 Halštato kapinynas, Austrija 310

Iberijos (Pirėnų) pusiasalis 16
 Iča, up., Latvija 114
 Iglīškėliai, k., Marijampolės sav. t. 220
 Yliai, k., Plungės rj. 59, 92
 Ilmenis, ež., Rusija 168
 Įstras, up., Panevėžio ir Pasvalio rj. 92
 Italija 39

Jakšišio pilkapynas, Anykščių rj. 218, 224
 Jakštonys, k., Kaišiadorių rj. 31, 59
 Janapolė, k., Telšių rj. 59, 79, 86, 90, 91, 95
 Jara, ež., Anykščių rj. 92
 Jara, up., Anykščių rj. 59, 90, 111, 119, 132, 133, 185, 187, 218, 219, 220, 244
 Jausaskai, k., Varėnos rj. 59, 90
 Jotkonys, k., Kupiškio rj. 90
 Joldijos jūra 61, 62, 65
 Jonionys, k., Varėnos rj. 59, 73, 79
 Juniškiai, k., Šakių rj. 59, 92
 Juodkrantė, Neringos mst. d. 188, 191, 193, 194, 231, 232, 279
 Juodoji jūra 16, 18, 36, 212, 310
 Juodonių piliakalnis, Rokiškio rj. 301
 Jurbarkas 56
 Jurizdikos gyvenvietė, Latvija 133
 Jurkūnai 59
 Jutlandija 93, 167, 203

Kabeliai, k., Varėnos rj. 9, 32, 33, 34, 35, 60, 65, 66, 74, 75, 76, 77, 82, 137, 144, 145
 Kačerginė, Kauno rj. 59, 73, 263
 Kaibūčiai, k., Varėnos rj. 59
 Kaliningrado sr. (Karaliaučiaus kraštas) 67, 72, 74, 92, 93, 123, 136, 149, 154, 156, 170, 172, 176, 205, 210, 224, 226, 227, 290, 312
 Kalniškiai (dab. Klaipėda) 21, 77, 242
 Kalviškės, k., Vilniaus rj. 119

Kama, up., Rusija 234
 Kamenas, Lenkija 143
 Kamšai, Marijampolės sav. t. 57, 59, 82, 83, 84, 90, 93, 94
 Kaniūkai, Varėnos rj. 59
 Kapitoniškių pilkapiai, Kaišiadorių rj. 263
 Karaviškės, k., Varėnos rj. 9, 59, 92, 119, 120, 139, 142, 144, 147, 166, 244, 246, 247
 Karelija 131, 168
 Karpatai 13, 36, 47, 235, 259
 Karpovečas, Baltarusija 271
 Kašėtos, Varėnos rj. 22, 26, 27, 59, 73, 139, 143, 144, 145, 148, 266
 Katra, up., Varėnos rj. ir Baltarusija 9, 30, 31, 32, 113, 114, 136, 137, 139, 140, 144, 145, 147, 148, 178, 213, 218, 244, 260, 280, 281
 Kaukazas 14
 Kaunas 29, 57, 211, 263
 Kaupiškiai, k., Kauno rj. 59, 73, 74, 79, 86
 Keapa, Estija 128
 Kerelių piliakalnis, Kupiškio rj. 301
 Kernavė, Širvintų rj. 296, 297, 307, 312, 313, 315
 Kertuojai, ež. Molėtų rj. 180
 Kik Koba, Krymas, Ukraina 15
 Kionai, Estija 150, 171
 Kirsna, up., Marijampolės rj. 57, 59, 82, 90, 93, 94
 Kiopai, Estija 150, 178
 Kivutkalnis, Latvija 182, 272, 283, 285, 304
 Klaipėda 220, 268, 292
 Klangukalnio piliakalnis, Latvija 220
 Knyzlaukis, k., Ukmergės rj. 59
 Končianskaja, Rusija 168
 Konino vaiv., Lenkija 138
 Koroliovas, Ukraina 14, 15
 Kožečnikai, Lenkija 138
 Krapina, Chorvatija 15
 Krasnojė Selo, Baltarusija 165, 271
 Kreičis, Latvija, 134, 185
 Kreta 255
 Kretinga 290, 292
 Kretuonas, ež. ir gyvenvietė, Švenčionių rj. 9, 108, 110, 111, 114, 115, 119, 120, 123, 124, 127, 129, 130, 131, 132, 133, 135, 142, 149, 150, 154, 160, 161, 162, 163, 166, 168, 172, 173, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 187, 188, 189, 190, 191, 193, 194, 195, 210, 213, 218, 220, 243, 244, 246, 247, 260, 262, 263, 264, 268, 269, 270, 271, 272, 274, 283, 284
 Kretuonykštis, ež. Švenčionių rj. 119
 Krikštonys, k., Lazdijų rj. 313
 Krymas 47, 51

Krivina, Baltarusija 156, 166
 Krivinas, ež., Baltarusija 149, 156
 Kšemionkai žr. Opatovo Kšemionkai
 Kubelnikai, Baltarusija 166
 Kubilėliai, k., Šakių rj. 59, 185, 264, 281
 Kudirkos Naumiestis 59, 94
 Kudlajevka, Ukraina 75
 Kujavija, Lenkija 216
 Kulmas, Lenkija 138
 Kulnikas, k., Telšių rj. 76
 Kunda, Estija 57, 58, 68, 69, 71
 Kungemosė, Danija 67, 74
 Kunila, Estija 174
 Kurmaičiai, k., Kretingos rj. 194, 240, 293, 312
 Kuršių marios 174, 231
 Kuršių nerija 117, 174, 194, 224, 232, 240, 241, 247, 279, 290
 Kvapanis, Latvija 181
 Kveciai, k., Kretingos rj. 293, 312

La Bordė, Prancūzija 15
 La Teno kapinynas, Prancūzija 310
 Lagaža, Latvija 185, 268, 270, 272, 274
 Lahti Ristola, Suomija 75
 Lakštučiai, k., Vilkaviškio rj. 59
 Lamasmagio kalva, Estija 69
 Lampėdžiai, Kauno mst. d. 59, 73, 74, 75, 79, 80, 84, 86, 89, 95
 Lankiškės, Baltarusija 307
 Lankupiai, k., Šilutės rj. 194, 240
 Lapainia, k., Kaišiadorių rj. 313
 Laplandijos draustinis 41
 Latvija 67, 72, 75, 76, 93, 107, 108, 128, 132, 154, 160, 167, 169, 188, 224, 244, 260, 270, 272, 273, 283, 285, 304
 Laumėnai, k., Kauno rj. 264
 Le Mustjė, Prancūzija 15
 Leningrado sr., Rusija 75, 132, 165
 Lenki Malė, Lenkija 291
 Lenkija 18, 21, 22, 33, 44, 46, 56, 67, 75, 115, 135, 136, 137, 140, 146, 147, 208, 215, 216, 224, 227, 231, 235, 261, 266, 277, 278, 287, 291, 296, 310, 311, 322
 Lidija 254
 Liela Ludza, ež., Latvija 133, 163
 Lieporiai, Šiaulių mst. d. 26
 Lietuva
 Pietų 22, 23, 26, 43, 72, 75, 76, 77, 85, 105, 111, 120, 121, 135, 136, 140, 144, 146, 147, 154, 244, 246, 260, 279, 281, 319, 321
 Pietryčių 36, 57
 Pietvakarių 111, 210
 Rytų 111, 119, 121, 127, 128, 156, 243, 244, 273, 280

- Šiaurės 36, 43, 69, 71, 121
 Vakarų 76, 111, 119, 128, 242, 283, 309
 Vidurio 176, 210, 223, 224, 246, 296, 298
 Lynupis, up., Varėnos rj. 244
 Lysaja Gara, Baltarusija 137, 138
 Litorinos jūra 62, 63, 73, 74, 167
 Lona, Estija 156, 157, 174, 270
 Lubanas, ež., Latvija 133, 149, 150, 162,
 163, 166, 167, 169, 173, 176, 260
 Lubano žemuma, Latvija 129, 172
 Luokesai, ež., Molėtų rj. 313, 314, 315, 322
 Lužica, Lenkija 287
- Maglemosė, Danija 65, 76
 Maksimonys, k., Varėnos rj. 26, 27, 31, 32,
 59, 67, 68, 74, 77, 79, 83, 84, 86, 89, 90
 Malmuta, up., Latvija 188
 Maltainiai, Lenkija 313
 Margiai, k., Varėnos rj. 59, 90, 91, 139, 144,
 145, 147, 148, 181, 244
 Margionys, k., Varėnos rj. 32, 43, 44, 164
 Mateliai, k., Molėtų rj. 59
 Maudžiorai, k., Kelmės rj. 59
 Maurušaičiai, Kaliningrado sr. 290
 Medininkų aukštuma 18
 Mejendorfas, Vokietija 46
 Melnyčėlė, k., Druskininkų mst. d. 59
 Menturiai, Kaliningrado sr. 74
 Mera, up., Švenčionių rj. 180
 Merevas, Rusija 165, 226
 Mergežeris, k., Varėnos rj. 26, 28, 272
 Merkinė, Varėnos rj. 57, 59, 75, 79, 87, 89
 Merkys, up. 63, 140, 218
 Mėškos galva, Neringos mst. d. 194
 Mieleikių kapinynas, Utenos rj. 306
 Minija, up. 292
 Mišeikių pilkapynas, Klaipėdos rj. 293, 311
 Mitraka, k., Varėnos rj. 218
 Mokolai, Marijampolės mst. d. 59, 94, 95
 Molėtai 313
 Moldavija 207, 215
 Molodova, Ukraina 15
 Moškėnų piliakalnis, Rokiškio rj. 302
 Mozūrija, Lenkija 296
 Mozūrų ežerai (Mozūrijos ežerynai), Lenkija
 74, 138, 297, 313, 314
 Mulerupas, Danija 65
 Munčis, Latvija 132
- Nainiektės gyvenvietė, Latvija 135
 Nakamė, Estija 156
 Narkūnų didysis piliakalnis, Utenos rj. 273,
 301, 302, 304, 305
 Narutis, Naročius, ež., Baltarusija 132, 149
 Narva, Estija 118, 142, 143, 149, 165
 Narevas, up., Lenkija 144
- Naudvaris, k., Jurbarko rj. 296, 297, 312
 Nauenas, Vokietija 83
 Naumovas, Baltarusija 174, 272
 Nemunas, up. 22, 36, 43, 56, 63, 73, 74, 79,
 85, 117, 135, 137, 140, 144, 163, 165,
 171, 297, 300, 313
 Nendrių pilkapiai, Marijampolės sav. t. 263
 Neris, up. 20, 43, 73, 140, 260, 265, 297,
 300, 301, 313
 Netiesos, k., Varėnos rj. 59, 66, 73, 79, 80,
 83, 84, 87, 89
 Nevieriškės piliakalnis, Švenčionių rj. 301,
 302, 303, 304
 Nida, Neringos mst. d. 107, 114, 119, 158,
 185, 188, 192, 226, 228, 229, 230, 233,
 247, 262, 279
 Nočia, Baltarusija 307
 Nopaičio pelkė, Šalčininkų rj. 90
 Nopaitys, up., Šakių rj. 59
 Novgorodas 169
- Oderis, up. 214, 217
 Odrizinas, Polesė 22
 Oka, up. 36, 213, 264, 265, 268
 Olandija 205, 208, 234, 238
 Onega, ež. 75, 168, 191
 Opatovo Kšemionai, Lenkija 166, 220
 Opatovicų gyvenvietė, Lenkija 138
 Opšrūtai, Vilkaviškio rj. 59, 91, 92
 Ožišis, Lenkija 313
- Pabalčiai, Panevėžio rj. 299, 312
 Pabiržulis, k., Telšių rj. 59
 Padauguvis 75
 Padneprė 247
 Padvariai, k., Kretingos rj. 293, 312
 Pakretuonė, k., Švenčionių rj. 59, 60, 69, 75,
 114, 119, 127, 178, 181, 283, 220, 244
 Palanga 9, 149
 Palemonas, Kauno mst. d. 59, 92
 Palestina 204
 Palomenė, k., Kaišiadorių rj. 59, 92
 Pamarys, Lenkija 166, 224, 296
 Pamerkinė, k., Varėnos rj. 31, 32, 59, 66, 75,
 89, 90
 Panevėžys 59, 93
 Papiškės, Vilniaus rj. 9, 60, 110, 111, 115,
 119, 123, 130, 142, 144, 145, 213, 260,
 268, 269, 272, 274
 Paplienija, k., Telšių rj. 313
 Paramėlis, k., Varėnos rj. 31, 32
 Parnidžio kopa, Kuršių nerija 188
 Pasieniai, k., Vilniaus rj. 32, 33, 34, 35, 60,
 74
 Pastovys, Baltarusija 132
 Pasuojs, ež., Molėtų rj. 132, 133

- Paštuva, Kauno rj. 59, 73, 74, 75, 76, 79,
 87, 89, 95, 194
 Pašvitinys, k., Pakruojo rj. 132, 133
 Paveisininkai, k., Lazdijų rj. 296, 297
 Pelesa, ež. Varėnos rj. 149, 171
 Pernu, Estija 58, 68
 Petrešiūnų piliakalnis, Rokiškio rj. 302
 Piestinia, Latvija 133, 181
 Pietariai, k., Marijampolės rj. 290
 Pietų Baltijos prielaidinis ežeras 20
 Pikeikiai, k., Klaipėdos rj. 245
 Pilviškiai, mstl., Vilkaviškio rj. 59, 92
 Pypliai, k., Kauno rj. 60, 76
 Plateliai, mstl., Plungės rj. 59, 92
 Plinkaigalis, k., Kėdainių rj. 59, 114, 163,
 194, 239
 Pociūnai, k., Prienų rj. 59, 89
 Polesė 22, 24, 35, 136, 140, 143, 144, 262
 Pomeranija 16
 Potsdamas, Vokietija 47
 Praha 266
 Prancūzija 16, 39
 Priboras, Polesė 22
 Pribrežnojė 226, 227, 228, 230
 Priebutai, Lenkija 137
 Prieglius, up. 296
 Pripetė, up. 74, 105, 144
 Prutas, up. 214
 Pskovo sr., Rusija 129, 132, 149, 165, 172,
 206, 270, 272, 273
 Pulis, Estija 69, 71
 Pumpėnai, mstl., Pasvalio rj. 59, 92
 Purciemis, Latvija 186
 Puvočiai, k., Varėnos rj. 31, 32
- Radikiai, k., Kauno rj. 59, 242
 Rantava (Zaostrovė), Kaliningrado sr. 290,
 292
 Raudondvaris, mstl., Kauno rj. 59, 73
 Raudonėnai, k., Jurbarko rj. 312
 Rėkučiai, k., Švenčionių rj. 60, 69
 Reškutėnai, k., Švenčionių rj. 301
 Ryga, Latvija 44, 169
 Rigikiulos gyvenvietės, Estija 114, 128, 149,
 150, 164, 165, 171, 178
 Ringuvėnai, k., Šiaulių rj. 66
 Riugenas, s., Vokietija 271
 Rytų Prūsija 58, 277, 296
 Rokai (Ražiškiai), k., Kauno rj. 59, 93, 94
 Romos imperija 254
 Roskas, Lenkija 299
 Rūdaičiai, k., Kretingos rj. 296
 Rūdaičių kapinynas, Kretingos rj. 311
 Rudnia, k., Varėnos rj. 22, 26
 Rūdinkai, k., Šalčininkų rj. 90
 Rumunija 207
- Rusija 52, 54, 105, 115, 116, 120, 121, 131,
 132, 273
 Rutnia Sertėjskaja, Rusija 113
 Rževas, Rusija 165
- Salaspilio Lauskola, Latvija 44
 Saleninkai, k., Jonavos rj. 31, 59, 73, 76
 Salos kalva, prie Margių k., Varėnos rj. 90
 Samantonys, k., Ukmergės rj. 31, 59
 Samuliava, k., Kaišiadorių rj. 296, 307
 San Valjė, Prancūzija 14, 15
 Sankt Peterburgas, Rusija 193
 Saremos sala, Estija 157, 247, 270, 273
 Sarnatė, Latvija 107, 114, 134, 149, 157,
 167, 173, 181, 182, 188
 Sarnatės lagūna, Latvija 132
 Sartai, ež. Rokiškio ir Zarasų rj. 283
 Sditovas, Baltarusija 171
 Seližarovas, Rusija 165
 Semba, dab. Kaliningrado sr. 167, 290, 292,
 295, 296, 311
 Serovas, Kaliningrado sr. 206
 Siaberskaja, Rusija 165
 Sibiras 42, 54, 191, 193, 249, 250
 Silinupė, Latvija 169
 Sirija 204
 Skandinavija 16, 36, 52, 54, 99, 115, 116,
 123, 171, 197, 201, 207, 208, 209, 211,
 223, 234, 235, 236, 237, 263, 265, 268,
 277, 311
 Skaruliai, Jonavos mst. d. 31, 32
 Skema, Baltarusija 132
 Smolenskas, Rusija 132
 Sokiškių piliakalnis, Ignalinos rj. 301, 302,
 304, 305
 Solejakas, Prancūzija 14, 15
 Sopė, Estija 174
 Sovietų Sąjunga 52
 Spiginas, s., Biržulio ež., Telšių rj. 59, 97, 98,
 99, 114, 194, 240
 St. Veit-Klinglbergas, Austrija 254
 Strazdai, k., Šilutės rj. 296, 297
 Suchačas, Lenkija 228
 Sudėnai, k., Kretingos rj. 293, 312
 Sudota, Švenčionių rj. 60, 119, 165, 180
 Sulagalas, Latvija 69, 71
 Sulka, Latvija 133, 135
 Suomija 75, 234, 238
 Suomijos įlanka 132, 169, 247
 Svanskombas, Anglija 15
 Svėdasai, mstl., Anykščių rj. 90, 92
 Svidrai, Didieji, Lenkija 28
 Sviŭterbandas, Olandija 205
- Šakiai 139, 144, 145
 Šakyna, mstl., Šiaulių rj. 194

Šakių lanka, vietovė netoli Rudnios, Varėnos rj. 263, 267
 Šaltaliūnė, vietovė netoli Sudotos, Švenčionių rj. 60, 66, 69, 75, 119
 Šandalja, Jugoslavija 14, 15
 Šarnelė, k., Plungės rj. 111, 114, 119, 158, 176, 184, 185, 233
 Ščara, up. 171
 Šeimyniškėliai, k., Anykščių rj. 220
 Šernų miškas, netoli Šernų k., Klaipėdos rj. 292
 Šešupė, up. 80, 111
 Šijakas, Prancūzija 14
 Šilelis, k., Kauno rj. 29
 Širmės kalnas Janapolėje, Telšių rj. 59, 69, 79, 86, 95
 Šlažiai, k., Klaipėdos rj. 290, 291
 Šlikiai, k., Klaipėdos rj. 293, 312
 Štainheimas, Vokietija 15
 Štelmoras, Vokietija 46, 47
 Švedija 21, 61
 Šveicarija 234, 235, 236, 241, 287
 Švenčionys 29, 57, 149
 Švendubrė, Druskininkų sav. t. 59, 73
 Šventoji, Palangos mst. d. 9, 109, 111, 114, 119, 120, 129, 131, 149, 150, 154, 155, 157, 158, 162, 166, 172, 173, 176, 184, 185, 187, 188, 189, 191, 192, 194, 210, 217, 219, 221, 222, 223, 230, 231, 233, 242, 246, 247, 260, 263, 283, 297, 300, 301
 Šventojo Kryžiaus (Sventokšišo) kalnai, Lenkija 44
 Taimyras, Rusija 41
 Talinas, Estija 165
 Tamula, Estija 132, 156, 161, 186, 188
 Tartu, Estija 69
 Telšiai 149
 Tenžė, up., Kretingos rj. 59
 Terra Amata, Prancūzija 15
 Tilžė, Kaliningrado sritis 253
 Titnas, ež., Varėnos rj. 32, 43, 44, 164
 Tolkickas, Lenkija 228
 Turlojiškės durpynas, Kalvarijos sav. t. 108, 269, 264, 271, 273, 274
 Tverė, Rusija 169
 Udviatai, Pskovo sr., Rusija 274
 Ukraina 34, 39, 207, 215, 266, 278
 Ūla, up. 92, 140
 Uneticė, Čekija 266
 Uosa, Latvija 113, 128, 133, 164, 178, 180
 Uralas, Rusija 93, 277
 Usviatai, ež., Pskovo sr., Rusija 114, 149, 165, 173, 174, 184

Uteliai, k., Raseinių rj. 59, 93
 Utenykštis, ež., Utenos rj. 180
 Utinorė Boloto, k., Kaliningrado sr. 123, 142, 210
 Užkarpatė 14
 Užnemunė 90, 91, 175, 176, 263, 281, 312, 313
 Užpjauniai, k., Šakių rj. 59, 93
 Vaikantony, k., Alytaus rj. 59, 91, 92
 Valdajaus aukštuma, Rusija 105, 123, 133, 165, 175
 Valma, Estija 134, 154
 Valonė, Prancūzija 14
 Varėna 43, 59, 73, 149, 218
 Varėnė, up. 24, 26, 27, 28, 60, 77, 81, 119, 139, 144, 145, 147, 148, 281
 Varmija-Mozūrija, Lenkija 295
 Varšuva, Lenkija 54, 218
 Vasilivka, Ukraina 39
 Vaškai, mstl., Pasvalio rj. 268
 Velikuškės, k., Zarasų rj. 245
 Velikuškių piliakalnis, Zarasų rj. 302, 304
 Veliuona, mstl., Jurbarko rj. 266, 267
 Vengrija 276
 Verbiškės, k., Vilniaus rj. 60, 119
 Verebiejai, k., Alytaus rj. 59, 92
 Versminis, up., Varėnos rj. 76, 119, 139, 147
 Veršvai, Kauno mst. d. 194, 240
 Vertešešešas, Vengrija 15
 Viečiūnai, Varėnos rj. 59
 Viduržemio jūra 13, 16, 40, 256, 287, 309
 Vigo durpynas, Danija 83
 Vilafranka, Italija 13
 Vilčicė, Lenkija 46
 Vilniaus kraštas 56
 Virbaliūnai, k., Kauno rj. 59, 73, 89
 Visėtiškiai, k., Anykščių rj. 119, 244, 264, 282, 306
 Vysla, up. 74, 118, 144, 168, 169, 205, 214, 217
 Vituvas, Lenkija 29, 30
 Vloclaveko vaiv., Lenkija 138
 Vokietija 18, 21, 22, 36, 39, 46, 76, 115, 205, 208, 214, 241, 265, 278, 287
 Volga, up. 23, 31, 36, 169, 213, 234, 264, 265, 268
 Volkovyskas, Baltarusija 271
 Vologdos sritis, Rusija 131
 Volosovo-Danilovo kapinynas, Rusija 268
 Vorėnų piliakalnis, Molėtų rj. 302
 Voloskio kapinynas, Ukraina 39
 Zacenjė, Baltarusija 128, 180
 Zadvzevskis, ež., Baltarusija 132
 Zagajus, Ukraina 76

Zalcburgas, Austrija 254
 Zapsė, up. Lazdijų rj. 60, 119, 139, 144, 145, 147, 218, 245
 Zebzus, ež., Latvija 118
 Zedmaras (Cedmaras), Kaliningrado sr. 114, 136, 142, 149, 171, 174, 176, 194, 206, 207
 Zelandijos s., Danija 65
 Zvejniekai, Latvija 69, 71, 99, 113, 114, 134, 150, 160, 161, 188, 195, 253
 Zvejsala, Latvija 128
 Zvidzė, Latvija 113, 128, 133, 134, 150, 154, 155, 160, 164, 171, 172, 173, 176, 178, 181

Žalioji, k., Širvintų rj. 279, 297
 Žeimenys, ež., Švenčionių-Ignalinos rj. 9, 114, 119, 121, 165, 173, 178
 Žemaičių aukštuma 71
 Žemaitiškės gyvenvietės, Švenčionių rj. 9, 59, 107, 110, 113, 115, 119, 120, 121, 124, 127, 128, 129, 132, 133, 150, 156, 158, 164, 176, 180, 184, 188, 189, 192, 193, 195
 Žemieji Kaniūkai, Kauno mst. d. 58, 73, 75, 79, 80, 87, 89
 Žiūriai-Gudeliai, k., Vilkaviškio rj. 59, 91, 92
 Žucevas, Lenkija 226
 Žuravka, Ukraina 76
 Žvainiai, Kretingos rj. 293, 312

Lentelių sąrašas

1. Europos apgyvendinimo etapai paleolito laikotarpiu
2. Vėlyvojo ledynmečio periodizacija Lietuvoje
3. Finalinio paleolito šiaurės elnių medžiotojų socialinė struktūra
4. Finalinio paleolito šiaurės elnių medžiotojų metinis ūkinis ciklas
5. Lietuvos neolito periodizacija ir chronologija (pagal Antanaitis, Girininkas, 2000)
6. Neolito periodizacija Rytų, Pietų Pabaltijyje ir šiaurės vakarų Rusijoje (pagal Antanaitis, Girininkas, 2000, 2002; Baldia, 2003; Крайнов, 1996; Гурина, Крайнов, 1996)

Iliustracijų sąrašas

1. Apledėjimo maksimumas Europoje ir pagrindiniai apgyvendinimo židiniai (pagal Dolukhanov, 1998, pav. 1): 1 – periglacialinės provincijos; 2 – Viduržemio jūros provincijos
2. Apgyvendinimas Europos priededyninėse lygumose biolingo laikotarpiu: 1 – ledynai; 2, 7 – Hamburgo kultūra ir gyvenvietės; 3 – Krezvelio kultūra; 4, 8 – Vėlyvoji Madleno kultūra ir gyvenvietės; 5 – Tardigraveto kultūra; 6 – Rytų Europos Epigravetas; 9 – Krymo paleolito kultūros
3. Ledynų atsitraukimas iš Lietuvos teritorijos ir jų stadijos (pagal Байтекунас, 1969): 1 – Grūdės; 2 – Žiogelių; 3 – Rytų Lietuvos; 4 – Pietų Lietuvos; 5 – Vidurio Lietuvos; 6 – Šiaurės Lietuvos
4. Varėnės 2-osios stovyklos medžiaga, panaši į Liungbiu tipo medžiagą: 1–2 – strėlių antgaliai; 3 – rėžtukas; 4–5 – skaldytiniai; 6 – pradūriklis
5. Apgyvendinimas Europos priededyninėse lygumose aleriodo laikotarpio antroje pusėje: 1 – ledynai; 2 – Liungbiu–Bromės kultūra ir panašios kultūrinės grupės Rytų Europoje; 3 – Fédermeserio kultūra; 4 – Britanijos paleolitas; 5 – Tardigraveto kultūrinės grupės; 6, 9 – Rytų Europos Epigravetas; 7 – Krymo paleolito kultūros; 8 – Azilinė kultūra
6. Pabaltijo Madleno ir hibridinių grupių stovyklos Lietuvoje: 1 – Vilniaus 1-oji; 2 – Varėnės 2-oji; 3 – Varėnės 5-oji; 4 – Ežeryno titnago kasyklos; 5 – Maksimonių 1-oji; 6 – Glyno 6-oji; 7 – Kašėtos; 8 – Lieporiai; 9 – Gribaša; 10 – Rudnia; 11 – Mergežerio 3-oji
7. Pabaltijo Madleno strėlių antgaliai iš Pietų Lietuvos
8. Vilniaus grupės strėlių antgaliai: 1–3 – Varėnės 2-oji; 4–6 – Maksimonių 1-oji; 7–8 – Kašėtos
9. Varėnės 5-oji stovykla. Chvalibogovicų (hibridinio) tipo stovyklos dirbiniai: 1–6, 10, 13–15, 17–19, 21–23 – įkotiškai strėlių antgaliai; 7–9, 11–12, 16, 20 – pseudomikrorėžtukai
10. Katros ištakų 1-oji stovykla. Svidrų kultūros ankstyvojo etapo dirbiniai: 1–9 – strėlių antgaliai; 10 – rėžtuko ruošinys; 11–13, 16–19 – rėžtukai; 14–15 – gremžtukai
11. Svidrų kultūros stovyklos Lietuvoje: 1 – Katros ištakų 1-oji; 2 – Paramėlio 3C; 3 – Eigulių 1 A, B, D; 4 – Skarulių; 5 – Ežeryno titnago kasyklos; 6 – Puvočių; 7 – Kabelių 2C; 8 – Margionių titnago kasyklos; 9 – Maksimonių 1-oji; 10 – Pamerkinės; 11 – Pasienių 1-oji; 12 – Titno ež. titnago kasyklos
12. Kabelių 2-oji stovykla. Svidrų kultūros vėlyvojo etapo dirbiniai: 1–14 – strėlių antgaliai; 15–17 – gremžtukai

13. Apgyvendinimas Europos priededyninėse lygumose vėlyvojo driaso antroje pusėje: 1 – ledynai; 2 – Arensburgo kultūra; 3, 12 – Svidrų kultūra ir jos gyvenvietės; 4 – Grensko, Krasnoseljės, Jenevo, Vilniaus kultūrinės grupės; 5 – Osokorivkos kultūros gyvenvietės; 6 – Molodovos kultūra; 7 – Azilinė kultūra; 8 – Tardigravetas; 9 – Rytų Europos Epigravetas; 10 – Krymo paleolito kultūros; 11 – Ust' Kamos kultūra
14. Titnago žaliavos paplitimas ir paleolitinės kasyklos Lietuvoje: 1 – Ežerynas; 2 – Margionys; 3 – Titno ež.
15. Svarbiausios mezolito stovyklos ir radimvietės: 1 – Alksniakiemis; 2 – Alsėdžiai; 3 – Ariogala; 4 – Balsupiai; 5 – Bebrininkai; 6 – Brūžė; 7 – Būdviečiai; 8 – Bukaučiškės; 9 – Čepelūnai; 10 – Darsūniškis; 11 – Derežnyčia; 12 – Dovydiškiai; 13 – Drąseikiai; 14 – Dreniai; 15 – Druskininkai; 16 – Ežerėlis; 17 – Glynas; 18 – Gulbiniškiai; 19 – Yliai; 20 – Jakštonys; 21 – Janapolė; 22 – Jara; 23 – Jasauskai; 24 – Jonionys; 25 – Jūkūnai; 26 – Juniškiai-Gluobiai; 27 – Kačerginė; 28 – Kaibūčiai; 29 – Kampiškės; 30 – Kamšai (Kirsna); 31 – Kaniūkai; 32 – Karaviškės; 33 – Kašėtos; 34 – Knyzlaukis; 35 – Kudirkos Naumiestis, Kubilėliai; 36 – Lakštutės; 37 – Lampėdžiai; 38 – Margiai; 39 – Mateliai; 40 – Maudžiorai; 41 – Melnyčėlė; 42 – Merkinė; 43 – Mokolai; 44 – Netiesai; 45 – Nopaitis; 46 – Opšrūtai; 47 – Pabiržulis; 48 – Pakretuonė; 49 – Palemonas; 50 – Palomenė; 51 – Pamerkinė; 52 – Panevėžys; 53 – Paštuva; 54 – Pilviškiai; 55 – Plateliai; 56 – Plinkaigalis; 57 – Potciūnai; 58 – Pumpėnai; 59 – Raudondvaris; 60 – Rokai (Ražiškiai); 61 – Saleininkai; 62 – Samantonys; 63 – Spiginas; 64 – Širmės kalnas; 65 – Švendubrė; 66 – Tenžė; 67 – Uteliai; 68 – Užpjaučiai; 69 – Vaikantonys; 70 – Varėna, Glūkas; 71 – Verebiejai; 72 – Viečiūnai; 73 – Virbaliūnai; 74 – Žemaitiškės; 75 – Žiūriai-Gudeliai
16. Baltijos jūros raida: 1 – Baltijos ledyninis ežeras; 2 – Joldijos jūra; 3 – Anciliaus ežeras; 4 – Litorinos jūra
17. Titnaginiai ankstyvojo mezolito strėlių antgaliai: 1–4 – Kabelių 2-oji; 5–13 – Glūko 10-oji; 14 – Pamerkinė; 15, 16 – Šaltaliūnė; 17 – Biržulio sąsmauka 1C; 18, 19 – Netiesų 1-oji; 20 – Ringuvėnai
18. Maksimonių 4-osios stovyklos titnago radiniai
19. Lietuvos mezolito stovyklų titnago radiniai
20. Skelčių nuspaudimo technikos rekonstrukcija
21. Mezolitinio statinio liekanos Gluobių 1-ojoje stovykloje: 1 – tamsiai pilkas smėlis; 2 – židiniai; 3 – akmenys; 4 – apkasų ir duobių ribos; 5 – pastato teritorijos ribos
22. Mikrorėžtuko technikos rekonstrukcija ir mikrolitiniai Lietuvos mezolito stovyklų titnago radiniai: A – rekonstrukcija; B – mikrorėžtukai; C – lancetai; D – trapecijos
23. Žeberklai ir ietigaliai su užbarzdomis: 1 – Janapolė; 2 – Margiai; 3 – Balsupiai; 4 – Užnemunė
24. Kauliniai ietigaliai su titnaginiais įteriamaisiais ašmenėliais: 1 – Vaikantonys; 2 – Opšrūtai; 3 – Žiūriai-Gudeliai
25. Raginiai kirviai ir titnaginio kirvelio įtvarai: 1 – Kirsna (Kamšai); 2 – Panevėžys; 3 – Ražiškiai; 4 – Čepelūnai
26. Donkalnio „žynio“ kapas (pagal Butrimas, 1985)
27. Donkalnio „žynio“ kapo įkapės – briedžio ir šerno dantų vėrinys
28. Spigino rago mezolitinis kapas 1 ir įkapės
29. Ankstyvojo ir vidurinio neolito kultūros Rytų Europos teritorijoje: 1 – Narvos kultūra; 2 – Zedmaro kultūra; 3 – Dubičių kultūra; 4 – Dnepro–Doneco kultūra; 5 – Volgos aukštupio kultūra; 6 – Desnos kultūra
30. Narvos kultūros paminklai Lietuvoje: 1 – Šventosios 1B; 2 – Šventosios 2B; 3 – Šventosios 3-oji; 4 – Šventosios 4-oji; 5 – Šventosios 5-oji; 6 – Šventosios 6-oji; 7 – Šventosios 9-oji; 8 – Šventosios 23-oji; 9 – Šventosios 26-oji; 10 – Šventosios 28-oji; 11 – Šventosios 8-oji; 12 – Šventosios 10-oji; 13 – Nida; 14 – Šarnelė; 15 – Donkalnis; 16 – Daktariškės 1-oji; 17 – Daktariškės 5-oji; 18 – Kalviškių 1-oji; 19 – Kalviškių 2-oji; 20 – Jaros 1-oji; 21 – Jaros 2-oji; 22 – Jaros 3-oji; 23 – Alaušo ežero; 24 – Pakretuonės 1-oji; 25 – Pakretuonės 2-oji; 26 – Pakretuonės 3-oji; 27 – Pakretuonės 4-oji; 28 – Žeimenų ežero 1-oji; 29 –

- Kretuono 1-oji; 30 – Žemaitiškės 1-oji; 31 – Žemaitiškės 2-oji; 32 – Žemaitiškės 3-oji; 33 – Žemaitiškės 4-oji; 34 – Žemaitiškės 5-oji; 35 – Kretuonykščio 1-oji; 36 – Sudotos 1-oji; 37 – Šaltaliūnės; 38 – Miškinių 2-oji; 39 – Miškinių 4-oji; 40 – Papiškių 4-oji; 41 – Varėnės 2-oji; 42 – Ežeryno 23-oji; 43 – Zapsės upės 5-oji; 44 – Versminio upelio 1-oji; 45 – Gribašos 4-oji; 46 – Karaviškių 6-oji; 47 – Barzdžio miško 2B
31. Narvos kultūros titnaginiai dirbiniai: 1–6 – lancetiniai antgaliai; 7–8 – trapecijos; 9–15 – strėlių antgaliai; 16–18, 22–24, 26–28 – gremžtukai; 19 – grandukai; 20–21 – peiliai; 25 – gražtas; 29–30 – rėžtukai; 32–33 – gremžtukai-rėžtukai; 31, 34–36 – kirviai
32. Narvos kultūros kaulo ir rago dirbiniai: 1–6 – kabučiai; 7–9 – meškerės kabliukai; 10, 18, 20 – kalteliai; 11–17, 29 – strėlių antgaliai; 19, 22, 23, 31–34 – žeberklai; 21 – smeigtukas; 24 – durklas; 25, 31 – pynimo adatos; 26, 29 – ietigaliai; 27 – skobtas; 28 – špūlė
33. Narvos kultūros keramika: vakarinis (1–5) ir rytinis (6–11) variantai
34. Narvos kultūros mediniai žvejybos įrankiai: 1–2 – butiniai; 3 – butinių skersiniai; 4 – kūlė; 5 – šakės žuvims gaudyti dalis; 6–10 – irklai; 11–12 – lazdos su skridiniais žuvims varyti į tinklus; 13–14 – branktai; 15–16 – bučių dalys; 17 – samtelis
35. Šukinės-duobelinės keramikos kultūros gyvenvietės: 1 – Kretuono 1-oji; 2 – Žemaitiškės 2-oji; 3 – Pasuojo; 4 – Jaros 2-oji; 5 – Jaros 4-oji; 6 – Pašvitinio
36. Šukinės-duobelinės keramikos kultūros keramika. Kretuono 1-oji gyvenvietė
37. Dubičių kultūros paminklai Lietuvoje: 1–2 – Dubičių 2-oji, Dubičių 3-oji; 3–4 – Barzdžio miško 1-oji, Barzdžio miško 2B; 5 – Ežeryno 23-oji; 6–8 – Gribašos 1H, Gribašos 4-oji, Margių 1-oji; 9 – Karaviškių 6-oji; 10–11 – Kašėtų 1-oji, 2-oji; 12–14 – Katros 1-oji, 2-oji ir 5-oji; 15 – Katros ištakų 1-oji; 16 – Šakių; 17 – Versminio upelio 1-oji; 18 – Zapsės upės 5-oji; 19 – Varėnės 2-oji
- 38a. Dubičių kultūros keramika ir ornamentų motyvai (pagal Rimantienę, 1996)
- 38b. Dubičių kultūros titnaginiai dirbiniai (pagal Piličiauskas, 2002): 1 – trapecija; 2–3, 8, 10, 14 – lancetai; 4–5, 7 – ašmenėliai; 6 – mikrorėžtukas; 9 – gremžtukas; 11 – gražtas; 12 – rėžtukas; 13, 16 – peilis; 15 – kirvis
39. Neolitinės Nemuno kultūros paminklai Lietuvoje: 1–2 – Dubičių 1-oji, Dubičių 2-oji; 3–4 – Gribašos 2B, Gribašos 4-oji; 5 – Kabelių 23-oji; 6 – Kašėtų 1-oji; 7–8 – Katros 1-oji, 2-oji; 9 – Margių 1-oji; 10 – Papiškių 4-oji; 11 – Šakių; 12 – Varėnės 2-oji; 13 – Zapsės upės 5-oji
40. Neolitinės Nemuno kultūros keramika (pagal Piličiauskas, 2002)
- 41a. Medžioklės įrankiai. Titnaginiai strėlių antgaliai
- 41b. Medžioklės įrankiai. Lancetiniai antgaliai
- 41c. Medžioklės įrankiai. Kauliniai ietigaliai
- 41d. Medžioklės įrankiai. Kauliniai durklai
42. Žvejybos įrankiai: 1, 2, 12 – meškerės kabliukai; 3–10, 13–14 – žeberklai; 11 – smaigas; 15 – špūlė; 16 – adata tinklams pinti
43. Gyvulininkystės ir žemdirbystės įrankiai: a) moliniai verpstukai; b) akmeninis kaplys
44. Vėlyvojo mezolito–ankstyvojo neolito visuomenės ideologinė dimensija
45. Vidurinio ir vėlyvojo neolito visuomenės ideologinė dimensija
46. Kretuono 1B gyvenvietės kapinynas: a) 1 – moters kapas; 2–5 – vyrų kapai; 6 – vaiko kapas; b) Kretuono 1B gyvenvietės kapinyno 3 ir 5 kapai
47. Vakarų Lietuvos neolito meno dirbiniai: a) gintarinis diskas; b) medinis žmogaus atvaizdas iš Šventosios 2B gyvenvietės
- 48a. Rytų Lietuvos neolito meno dirbiniai: 1 – kaulinė elnio figūrėlė; 2–3 – žuvies atvaizdai ant Narvos kultūros puodų; 4 – molinė paukščio figūrėlė; 5 – antelės atvaizdas ant kaulo plokštelės
- 48b. Rytų Lietuvos neolito meno dirbiniai. Strėlių antgaliai su mitogramomis iš Kretuono apyežerės gyvenviečių
- 48c. Rytų Lietuvos neolito meno dirbiniai. Kaulinis kabutis su žmogaus veidu iš Kretuono 1C gyvenvietės
49. Gamybinio ūkio plitimas Europoje (pagal Ammerman, Cavalli-Sforza, 1973)
50. Linijinės-juostinės keramikos kultūrų

- plitimas Europoje V tūkst. pr. Kr. pabaigoje: 1 – Linijinės-juostinės keramikos kultūrų paplitimo teritorijos; 2 – tyrinėtose žvejų ir medžiotojų gyvenvietėse su gamybinio ūkio elementais
51. Šiaurinės Europos apgyvendinimas IV tūkst. pr. Kr.: 1–6 – Piltuvėlinių taurių kultūros lokalinės grupės; 7 – Nemuno kultūra; 8 – Narvos kultūra
52. Kauno apylinkių titnago kirveliai, būdingi Piltuvėlinių taurių kultūrai
53. Rutulinių amforų ir Pamarių kultūrų teritorija vėlyvojo neolito pirmojoje pusėje: 1–2 – Rutulinių amforų lokalinės grupės; 3 – Pamarių kultūra
54. Rutulinių amforų kultūros keramika iš Jaros 1-osios gyvenvietės
55. Juostuoto titnago kirveliai iš Šeimyniškių ir Igliskėlių
56. Keturkampio ir ovalo pjūvio kirveliai iš įvairių Lietuvos vietų
57. Vėlyvojo neolito radinių paplitimas Lietuvoje: 1 – Rutulinių amforų kultūrai būdingi keramikos radiniai; 2 – keturkampio pjūvio titnago kirveliai; 3 – kirveliai, pagaminti iš juostuoto titnago; 4 – ovalaus pjūvio titnago kirveliai
58. Rutulinė amfora iš Šventosios 4-osios gyvenvietės
59. Rutulinė amfora iš Jakšišio pilkapyno
60. Pamarių kultūros pagrindinės gyvenvietės ir radimvietės
61. Pastato liekanos ir rekonstrukcija iš Pribrėžnojės (Kaliningrado sritis) gyvenvietės (pagal Зальцман, 2004)
62. Pamarių kultūros puodai ir dubenėliai-lemputės iš Nidos
63. Pamarių kultūros puodas su žmogaus atvaizdu
64. Pamarių kultūros puodai iš Nidos
65. Juodkrantės rinkinio gintaro skulptūrėlės
66. Gintaro radiniai iš Daktariškės 5-osios gyvenvietės
67. Virvelinės keramikos kultūrų paplitimas Europoje: 1 – Rytų Pabaltijo virvelinės keramikos ir laivinių kovos kirvių kultūra; 2 – Skandinavijos pavienių kapų kultūra; 3 – Fatjanovo kultūra; 4 – Padnėpės kultūra; 5 – Šiaurės Lenkijos grupė; 6 – Vokietijos ir Vakarų Lenkijos grupės; 7 – Krokujos-Sandomiro grupė; 8 – Priekarpės grupės; 9 – Yverdono kultūra Šveicarijoje; 10 – Pamarių kultūra
68. Vėlyvojo neolito antrosios pusės (2700–2000 m. pr. Kr.) radiniai, siejami su Virvelinės keramikos kultūra: 1 – Pamarių kultūros gyvenvietės ir keramikos radimvietės; 2 – Virvelinės keramikos kultūros gyvenvietės ir keramikos radimvietės; 3 – Vėlyvojo neolito žemdirbių kultūrų kapai; 4 – laivinių kovos kirvių radimvietės
69. Gyvakarų kapo įkapės
70. Virvelinė keramika iš Kretuono 1-osios gyvenvietės
71. Laivinis kirvis iš Pikteikių
72. Laivinis kirvis iš Velikuškių
73. Bronzos amžiaus periodizacija
74. Lietuvos teritorijos apgyvendinimas ankstyvajame bronzos amžiuje (2000–1750 m. pr. Kr.): 1 – pagrindinės žvejų ir medžiotojų gyvenvietės; 2 – keramikos, ornamentuotos virvutės įspaudais, radimvietės
75. Ankstyvojo bronzos amžiaus kotinis durklas iš Veliuonos
76. Virveliniu ornamentu puošta ankstyvojo bronzos amžiaus keramika iš Šakių lankos gyvenvietės
77. Ankstyvojo bronzos amžiaus bendruomenių visuomeninė ideologinė dimensija
78. Ankstyvojo ir vidurinio bronzos amžiaus bronziniai atkraštiniai kirviai
79. Vidurinio bronzos amžiaus (1750–1300 m. pr. Kr.) radiniai ir gyvenvietės: 1 – Vakarų Tšcineco keramikos radiniai; 2 – Rytų Tšcineco keramikos radiniai; 3 – bronziniai atkraštiniai kirviai
80. Tšcineco kultūrai būdingas puodas iš Katros 1-osios gyvenvietės keramikos komplekso
81. Rytų Tšcineco kultūros puodas iš Kretuono 1-osios gyvenvietės
82. Rytų Tšcineco kultūros keramika iš Kretuono 1-osios gyvenvietės
83. Svarbesnių I tūkstantmečio pr. Kr. paminklų ir radinių paplitimas: 1 – Vakarų Lietuvos pilkapynai; 2 – tyrinėti Brūkšniuotosios keramikos kultūros piliakalniai; 3 – kapinynai su palaidojimais urnose; 4 – bronziniai įmovníniai kirveliai
84. Nortikių tipo bronzinis kirvis
85. Vėlyvojo bronzos amžiaus bronziniai įmovníniai kirveliai ir ietigalis
86. Ėgliškių pilkapių tyrinėjimai
87. Ėgliškių pilkapių planas
88. Urna iš Ėgliškių pilkapio
89. Nevieriškės piliakalnio tyrinėjimai

90. Liejimo formelės iš Narkūnų piliakalnio
91. Kauliniai smeigtukai iš Brūkšniuotosios keramikos kultūros piliakalnių
92. Kauliniai ietigaliai iš Brūkšniuotosios keramikos kultūros piliakalnių
93. Archeologinių kultūrų paplitimas anks-

tyvajame geležies amžiuje: 1 – Brūkšniuotosios keramikos kultūra; 2 – Dnepro–Dauguvos kultūra; 3 – Milogrado kultūra; 4 – Juchново kultūra; 5 – Vakarų baltų pilkapių kultūra; 6 – Veidinių urnų ir jai artimos kultūros

62, 63, 72, 84 ir 85 pav. – iš leid.: *Lietuvos istorijos paminklai*, sud. B. Kulnytė, fotogr. A. Baltėnas, Vilnius, 1990 (pav. 29, 15, 32, 36, 40)

47a, 71, 85, 91, 92 pav. – iš leid.: *Lietuvos proistorė: Archeologijos ekspozicijos vadovas*, fotogr. K. Stoškus, H. Sakalauskas, S. Danilevičius, Vilnius, 2000 (pav. p. 53, 57, 59, 101–102)

UAB „Baltų lankų“ leidyba
Laisvės pr. 115a-54, LT-06119 Vilnius
<http://www.baltoslankos.lt>
leidykla@baltoslankos.lt
Spausdino UAB „Vilniaus spauda“,
Viršuliškių sk. 80, LT-05131 Vilnius
Tiražas 1500 egz.